Informatīvais ziņojums
Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2012.gada oktobris

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi astoņpadsmito informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa sēdes protokola Nr.24 43.§ 6.punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008.gada 15.jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009.gada 16. oktobra rezolūcijā Nr.12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009.gada 29.decembrim un nākamos reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2.punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo informatīvo ziņojumu, ir ņēmusi vērā arī patērētāju, ražotāju un pakalpojumu sniedzēju konjunktūras apsekojumu rezultātus.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai Eurostat datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts 5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums 7
1. Ārējā ekonomiskā vide 8
2. Produkcijas izlaide 11
3. Pieprasījums 24
4. Ārējais sektors 29
5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors 33
6. Darba tirgus 38
7. Cenas 40
8. Prognozes 46

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
EE	Igaunija
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU-27	Eiropas Savienība (visas 27 dalībvalstis)
IKP	Iekšzemes kopprodukts
Ls	Lats
LT	Lietuva
LV	Latvija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
RCI	Ražotāju cenu indekss
VCI	Ražotāju cenu indekss vietējā tirgū realizētajai produkcijai
VID	Valsts ieņēmumu dienests
XCI	Ražotāju cenu indekss eksportētajai produkcijai

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts **5**
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums **7**
1. Ārējā ekonomiskā vide **8**
1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm 10
2. Produkcijas izlaide **11**
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem 14
2.1.tabula. IKP dinamika 14
2.2.attēls. Tautsaimniecības struktūra 14
2.3.attēls. Ekonomikas sentimenta indekss 14
2.4.attēls. Mazumtirdzniecība 15
2.5.attēls. Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs 15
2.6.attēls. Būvniecību raksturojošie rādītāji 16
2.7.attēls. Kravu apgrozījums 16
2.8.attēls. Apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss 17
2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze 17
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji 18
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji 18
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojoši rādītāji 19
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojoši rādītāji 19
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojoši rādītāji 20
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojoši rādītāji 20
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji 21
2.17.attēls. Metāla un gatavo metāla izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji 21
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji 22
2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji 22
2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojoši rādītāji 23
3. Pieprasījums **24**
3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses 26
3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem 27
3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 27
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 27
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem 28
3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem 28
3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem 28
4. Ārējais sektors **29**
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem 31
4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem 31
4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem 32
4.4.attēls. Lata reālā efektīvā kursa indekss 32

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors 33
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji 36
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi 36
5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti 37
5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem, (latos un eiro) 37
6. Darba tirgus 38
6.1.attēls. Nodarbinātība 39
6.2.attēls. Bezdarbs 39
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 39
7. Cenas 40
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas 41
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos 41
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās 42
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu 43
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem 44
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas 44
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā 45
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas 45
8. Prognozes 46
8.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējo gadu 46
8.1.attēls. Darba tirgus attīstības tendences 47
8.2.attēls. Patēriņa cenu tendences 48

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

Neraugoties uz to, ka kopumā Eiropas Savienībā 2012.gada pirmajā pusē izaugsme bijusi vāja, Latvijas tautsaimniecībā saglabājas stabila izaugsme. 2012.gada 1. pusgadā IKP bija par 5,9% lielāks nekā gadu iepriekš. Kopš krīzes zemākā punkta 2009.gada 3.ceturksnī, IKP ir pieaudzis par 12,4 procentiem.

Joprojām liela loma Latvijas tautsaimniecības attīstībā ir eksportam. Laikā, kad globālā izaugsme saglabājas nestabila, Latvijas preču eksports turpina strauji augt. Kopumā 2012.gada astoņos mēnešos, salīdzinot ar 2011.gada janvāri-augustu, preču eksporta apjomi ir pieauguši par 11,9 procentiem.

Situācija pakāpeniski uzlabojas arī iekšējā tirgū. Šī gada 1.pusgadā iekšzemes pieprasījums bija par 9,7% lielāks nekā 2011.gada 1. pusgadā. Joprojām ievērojams pieaugums saglabājas nefinanšu investīcijām – kāpums par vairāk nekā 20%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 1.pusgadu. Aizvien straujāk aug arī privātais patēriņš – 1. pusgadā tas bija par 6,3% lielāks nekā pirms gada.

Nozaru griezumā visstraujākais izlaides kāpums vērojams būvniecībā, kas sāk atgūties no dziļā krituma krīzes laikā. Šī gada 1. pusgadā būvniecības apjomi bija par 25,2% lielāki nekā attiecīgajā periodā pirms gada.

Turpinās izaugsme arī apstrādes rūpniecībā. Lai arī kopējais pieprasījums ārējos tirgos ir zems, Latvijas ražotājiem palīdz krīzes laikā atgūtā konkurētspēja. Vienlaikus ražošanas apjomu kāpumu sekmē arī ekonomisko aktivitāšu palielināšanās iekšējā tirgū. Gada astoņos mēnešos saražotās produkcijas apjomi bija par 11,8% lielāki nekā 2011.gada astoņos mēnešos.

Augošais privātais patēriņš veicina tirdzniecības pieaugumu – astoņos mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, mazumtirdzniecības apgrozījums pieauga par 10,3%. 2012.gadā saglabājas stabils kravu pārvadājumu apjomu pieaugums dzelzceļā un ostās.

Turpina uzlaboties situācija darba tirgū. 2012.gada 2.ceturksnī nodarbināto skaits sasniedza 877 tūkstošus, kas ir par 2,2% vairāk nekā iepriekšējā gada 2.ceturksnī. Septembra beigās reģistrētā bezdarba līmenis saruka līdz 11%. Pieaug arī darba samaksa – 2012.gada 2.ceturksnī vidējā bruto darba alga bija par 3,7% lielāka nekā 2011.gada 2.ceturksni.

Pēc pēdējos mēnešus vērojamā cenu samazinājuma, septembrī sezonālu faktoru, kā arī degvielas sadārdzināšanās rezultātā, patēriņa cenu līmenis atkal palielinājās. Septembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, patēriņa cenas augušas par 1,8%. Tajā pašā laikā gada vidējā inflācija turpina mazināties – septembrī tā bija 2,9%. Ekonomikas ministrija prognozē, ka gada vidējais patēriņa cenu līmenis kopumā šogad varētu sasniegt 2,3 procentus.

2012.gadā saglabājas pozitīvas tendences tautsaimniecībā, tomēr ārējās vides riski saistībā ar turpmāko situācijas attīstību eirozonā joprojām ir augsti. Palēninoties izaugsmes tempiem mūsu galvenajās tirdzniecības partnervalstīs, Latvijas eksporta pieaugums var kļūt mērenāks un tā pozitīvais efekts uz tautsaimniecību var mazināties. Kopumā 2012.gadam prognozes netiek mainītas uz IKP pieaugums šogad var sasniegt 5%, savukārt 2013.gadā IKP pieaugums varētu būt 3,7 procenti.

1. Ārējā ekonomiskā vide

2011.gada pirmajā pusē bija vērojama stabila pasaules ekonomikas izaugsme, kas bija pat straujākos tempos nekā prognozēts iepriekš. Tomēr 2011.gada otrajā pusē un 2012.gada sākumā globālās ekonomikas pieauguma tempi ir piebremzējušies un saglabājas nenoteiktība par turpmākās izaugsmes perspektīvām. Eiropas finanšu sektorā saglabājas bažas par valstu finansēm saistībā ar lielajiem budžeta deficītiem un augsto valdību parāda līmeni. Savukārt stāvoklis finanšu tirgos ir būtiski pasliktinājis gan uzņēmēju, gan patērētāju konfidenci.

Eiropas Savienībā (ES-27) pēc sekmīgas izaugsmes 2011.gada sākumā, gada vidū pieauguma tempi kļuva mērenāki. Savukārt kopš 2011.gada beigām vērojams IKP kritums un arī 2012.gada 2.ceturksnī IKP samazinājās – par 0,2%, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Ekonomikas lejupslīde ES ir saistīta ar spriedzi finanšu sektorā, bažām par valdību finansiālo stāvokli, bilanču posteņu korekciju turpināšanos, kā arī nelabvēlīgu situāciju ārējā vidē.

Lai arī 2012.gada pirmajā pusē kopumā ES-27 valstīs bija vērojams ekonomikas kritums, tomēr izaugsmes perspektīvas dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgas. Francijā, kur stabila ekonomikas izaugsme bija vērojama gan 2010.gadā, gan 2011.gada pirmajā pusē, kopš 2011.gada 4.ceturkšņa ekonomika stagnē un IKP saglabājas iepriekšējo ceturkšņu līmenī. Savukārt Vācijā ražošanas apjomu pieaugums rūpniecībā, bezdarba samazināšanās un salīdzinoši labi konfidences rādītāji 2012.gadā veicina ekonomikas izaugsmi – 2012.gada divu ceturkšņu laikā IKP pieauga par 0,8%, salīdzinot ar 2011.gada 4.ceturksni (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). 2012.gada pirmajā pusē stabili IKP pieauguma tempi saglabājās arī Zviedrijā, kā arī vairākās jaunajās ES dalībvalstīs – Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Polijā, Slovākijā, Bulgārijā.

Ekonomiskā lejupslīde turpinās Grieķijā, Portugālē, Itālijā un Spānijā. Šo valstu turpmāko attīstību ietekmēs valstu budžetu konsolidācija un spēja nodrošināt finanšu sektoru stabilitāti. 2012.gada 2.ceturksnī vērā ņemams IKP samazinājums bija vērojams arī tādās valstīs kā Slovēnija, Beļģija, Dānija un Lielbritānija, kā arī Somija, kur 2012.gada 2.ceturksnī IKP samazinājās par 1,1%. Kopumā 15 ES dalībvalstīs 2012.gada 2.ceturksnī IKP līmenis bija zemāks nekā 2011. gada 2.ceturksnī.

Baltijas valstīs pēc dziļas ekonomikas lejupslīdes kopš 2009.gada 4.ceturkšņa ir atsākusies izaugsme un 2011.gadā bija vieni no straujākajiem pieauguma tempiem ES. Arī 2012.gada 1.pusgadā Baltijas valstīs turpinās izaugsme un pieauguma tempi ir vieni no straujākajiem ES. 2012.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, Latvijā IKP pieauga par 1,2%, bet Lietuvā un Igaunijā – par 0,5%. Baltijas valstu ekonomikas izaugsmes pamatā bija eksporta pieaugums, ko sekmē ārējais pieprasījums un ražotāju konkurētspējas uzlabošanās krīzes laikā. Pakāpeniski Baltijas valstīs aug arī iekšējais patēriņš.

Pretēji tendencēm Eiropā, **ASV** ekonomikā 2012.gada pirmajā pusē turpinājās izaugsme. Tam pamatā bija spēcīgi makroekonomiskās politikas stimuli un finanšu stabilizācijas pasākumi. IKP 2012.gada 1.ceturknī pieauga par 0,5%, 2.ceturksnī – par 0,3% (salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Straujāku ekonomikas izaugsmi joprojām ierobežo vājais privātais patēriņš, salīdzinoši zemais nodarbinātības līmenis, nestabilitāte ārējā vidē (īpaši eirozonā) u.c. faktori. Kā pozitīvu ietekmi uz izaugsmi var minēt mājokļu tirgus stabilizēšanos un

privātās kreditēšanas pieaugumu, pat neskatoties uz ES banku aktivitāšu mazināšanos ASV tirgū.

Āzijas valstis globālo krīzi bija pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis. Tomēr lielākajā daļā Āzijas valstu izaugsmes tempi samazinās.

Japānā 2011.gadā būtisku ietekmi uz ekonomikas izaugsmi atstāja zemestrīces sekas un nestabilitāte ārējā vidē. Savukārt 2012.gada 1. un 2.ceturksnī Japānas IKP pieauga – attiecīgi par 1,3% un 0,2% (salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni). Tajā pašā laikā izaugsme bija nedaudz vājāka nekā tika prognozēts iepriekš. To pamatā noteica lēnāki eksporta un iekšējā pieprasījuma pieauguma tempi, ko daļēji kompensēja būtiskas valsts investīcijas, it īpaši pagājušā gada katastrofu skartajos valsts reģionos.

Ķīnā ekonomikas izaugsmes tempi sesto ceturksni pēc kārtas pakāpeniski palēninās. 2012.gada 2.ceturksnī IKP par 7,6% pārsniedza 2011.gada 2.ceturkšņa līmeni. Izaugsmes pieauguma palēnināšanos kopš 2011.gada otrās puses ietekmē investīciju samazināšanās nekustamo īpašumu tirgū, kā arī ražošanas apjomu un eksporta pieauguma tempu piebremzēšanās, ko galvenokārt noteica vājais pieprasījums attīstītajās valstīs.

Indijā 2012.gada 2.ceturksnī IKP pieauga par 5,5%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Indijas ekonomiskā aktivitāte samazinās saistībā ar uzņēmēju neuzticības kāpumu, kā arī lēnajām strukturālajām reformām, stingro politiku inflācijas samazināšanai un vājo ārējo pieprasījumu.

NVS reģiona atgūšanās pēckrīzes periodā balstās uz augstajām resursu cenām un kapitāla plūsmu atjaunošanos. Tāpat kā citos reģionos arī NVS valstu izaugsme nav vienmērīga – reģiona attīstību galvenokārt veicina Krievijas ekonomikas atveseļošanās. Tomēr arī Krievijā izaugsmes tempi mazinās – 2012.gada 1.pusgadā IKP par 4,4% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni. Pieaugumu galvenokārt noteica investīciju un apstrādes rūpniecības izlaides kāpums. Krievija ir viena no lielākajām naftas un gāzes eksportētājām un tās turpmāka izaugsme lielā mērā būs atkarīga no šo preču cenu svārstībām pasaulē.

2012.gada oktobrī Starptautiskais Valūtas fonds pazemināja **globālās ekonomikas izaugsmes prognozes**. Pēc SVF prognozēm, pasaules ekonomikā 2012.gadā sagaidāms pieaugums par 3,3%. Līdzīgi kā iepriekšējos gados attīstīto valstu ekonomiskā izaugsme būs lēnāka nekā attīstības un jaunattīstības valstīs – ASV 2012.gadā tiek prognozēta izaugsme par 2,2%, savukārt eirozonas valstīs IKP kritums par 0,4%. Eirozonas valstīs saglabāsies spriedze finanšu sektorā, ko var ietekmēt dalībvalstu nespēja būtiski mazināt budžetu deficītus un parādu līmeņus. Situācija finanšu sektorā var atstāt pakārtoto ietekmi uz reālo sektoru. Izaugsmes perspektīvas lielā mērā var ietekmēt arī turpmāks preču, it īpaši energoresursu, cenu pieaugums.

Nodaļas turpinājumā tabulā sniegta informācija par Eiropas ekonomiskās zonas valstu, kā arī ASV un Japānas ekonomiku attīstības tendencēm pēdējo astoņu ceturkšņu laikā.

1.1.tabula. **IKP dinamika pa valstīm**

	% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati								% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati							
	2010		**2011**				**2012**		**2010**		**2011**				**2012**	
	III	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**
ES-27	2,3	2,1	2,3	1,9	1,4	0,6	0,6	-0,7	0,5	0,3	0,6	0,3	0,2	-0,3	0,0	-0,2
Eiro zona	2,2	2,0	2,6	1,7	1,3	0,3	0,3	-0,9	0,4	0,3	0,6	0,2	0,1	-0,3	0,0	-0,2
Latvija	3,1	2,8	3,6	5,7	6,6	5,7	6,9	5,0	0,7	1,0	1,5	2,0	1,4	0,8	1,1	1,2
Lietuva	0,9	5,0	5,5	5,6	6,6	5,7	4,5	2,8	0,8	2,0	1,6	1,7	1,2	1,0	0,1	0,5
Igaunija	5,2	7,6	9,9	8,3	9,3	5,9	3,4	2,2	1,2	3,0	2,6	1,4	1,4	0,7	0,2	0,5
Austrija	3,4	2,4	4,7	4,1	1,8	0,4	2,1	0,1	1,5	1,1	0,6	0,4	0,0	0,2	0,5	0,1
Beļģija	2,5	2,3	2,9	2,0	1,5	0,8	0,4	-0,4	0,5	0,5	0,8	0,2	0,0	-0,1	0,2	-0,5
Bulgārija	0,8	3,1	2,1	2,7	1,9	0,3	0,9	1,0	0,8	0,6	0,4	0,3	0,1	0,1	0,0	0,3
Čehija	3,0	3,3	3,1	2,1	1,4	0,3	-0,2	-1,7	0,7	0,6	0,5	0,3	0,0	-0,2	-0,6	-0,2
Dānija	2,9	2,2	1,7	1,5	-0,1	0,1	0,3	-0,6	1,3	-0,7	0,2	0,5	-0,3	-0,3	0,4	-0,4
Francija	1,9	1,6	2,6	1,9	1,3	1,1	0,7	-0,3	0,4	0,4	0,9	0,1	0,2	0,0	0,0	0,0
Grieķija	-4,6	-8,6	-8,0	-7,3	-5,0	-7,5	-6,5	-6,3	-1,6	-2,8	0,2	:	:	:	:	:
Itālija	1,8	2,0	1,2	1,1	0,4	-0,9	-1,2	-2,9	0,4	0,2	0,1	0,3	-0,2	-0,7	-0,8	-0,8
Īrija	1,0	0,2	-0,9	2,9	1,0	2,8	2,1	-1,1	0,5	-1,4	0,7	2,0	-0,5	0,6	-0,7	0,0
Kipra	2,1	2,2	1,6	1,5	-0,3	-0,8	-1,5	-2,3	0,6	0,2	0,5	0,0	-1,0	-0,3	-0,4	-0,7
Lielbritānija	2,0	1,8	0,1	2,1	0,7	0,6	1,5	-0,9	0,6	-0,4	0,5	0,1	0,5	-0,4	-0,3	-0,4
Luksemburga	2,1	4,9	1,9	0,7	2,5	1,1	-0,1	:	-0,1	1,5	-0,4	-0,3	1,7	0,1	-1,5	:
Malta	2,9	4,0	3,2	2,7	2,5	-0,5	-1,2	0,9	0,7	2,2	0,3	-0,6	0,6	-0,7	-0,3	1,3
Nīderlande	1,7	2,3	2,6	1,4	0,9	-0,8	-0,8	-0,4	0,2	0,9	0,6	0,0	-0,3	-0,6	0,2	0,2
Polija	4,8	4,3	4,2	4,6	4,2	4,3	3,6	2,1	1,3	0,9	1,1	1,3	0,7	0,8	0,6	0,4
Portugāle	1,2	0,9	-0,8	-1,2	-2,0	-2,7	-2,3	-3,3	0,2	-0,4	-0,7	-0,2	-0,6	-1,4	-0,1	-1,2
Rumānija	-2,2	-1,0	1,7	1,4	4,4	1,9	0,3	1,1	-0,8	0,9	1,2	0,0	1,1	-0,1	0,1	0,5
Slovākija	4,0	3,7	3,4	3,5	3,0	3,4	3,0	2,8	0,9	0,8	0,9	0,9	0,7	0,8	0,7	0,7
Slovēnija	1,9	2,3	2,5	1,6	0,8	-2,4	0,2	-3,2	0,4	0,9	-0,2	0,6	-0,2	-1,1	0,0	-1,0
Somija	2,7	5,6	4,8	1,7	4,0	0,8	2,2	-0,1	-0,8	2,2	-0,2	0,6	1,0	-0,7	0,9	-1,1
Spānija	-0,4	-0,1	0,5	0,7	0,9	-0,4	-0,6	-1,6	-0,1	0,1	0,3	0,2	0,0	-0,5	-0,3	-0,4
Ungārija	1,8	1,9	2,6	1,4	1,4	1,4	-0,7	-1,3	0,4	0,2	1,4	-0,3	0,0	0,1	-1,0	-0,2
Vācija	4,5	4,2	5,2	3,1	2,6	1,4	1,7	0,5	0,7	0,6	1,2	0,5	0,4	-0,1	0,5	0,3
Zviedrija	7,6	8,4	6,3	4,2	4,3	1,1	1,8	0,8	1,5	1,8	0,5	0,9	1,0	-1,1	0,7	0,7
Islande	-3,0	0,0	3,4	1,8	3,3	1,7	4,2	0,5	0,8	3,6	0,2	-4,6	4,3	3,6	0,3	-6,5
Norvēģija	-0,5	1,6	0,7	0,0	3,7	1,5	4,6	5,0	-1,3	2,3	-0,8	0,6	1,5	0,5	1,5	1,2
Šveice	2,6	3,8	2,9	2,5	1,5	0,8	1,2	0,5	0,7	1,0	0,2	0,5	-0,2	0,4	0,5	-0,1
ASV	2,8	2,4	1,8	1,9	1,6	2,0	2,4	2,1	0,6	0,6	0,0	0,6	0,3	1,0	0,5	0,3
Japāna	5,6	3,2	0,0	-1,8	-0,6	-0,7	2,9	3,2	0,7	0,0	-2,0	-0,3	1,7	0,1	1,3	0,2

: - nav datu

2. Produkcijas izlaide

2012.gada pirmajā pusē, neskatoties uz vājo ekonomikas izaugsmi Eiropas Savienībā, situācija Latvijas tautsaimniecībā saglabājas stabila.

2012.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, IKP pieauga par 1,2% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un par 5% pārsniedza 2011.gada 2.ceturkšņa līmeni (pēc neizlīdzinātiem datiem). Kopumā 2012.gada 1.pusgadā IKP ir audzis 5,9% salīdzinājumā ar 2011.gada pirmajiem diviem ceturkšņiem, bet kopš krīzes zemākā punkta 2009.gada 3.ceturksnī IKP ir palielinājies par 12,4 procentiem.

Saglabājoties eksporta iespējām un palielinoties pieprasījumam iekšējā tirgū, 2012.gadā stabils pieaugums saglabājas apstrādes rūpniecībā. Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi 2012.gada 2.ceturksnī pieauga par 9%, salīdzinot ar 2011.gada atbilstošo ceturksni. 2012.gada pirmajā pusē saglabājās vērā ņemams kravu pārvadājumu apjomu pieaugums – kravu pārvadājumu apjomi dzelzceļā 2012.gada 2.ceturksnī palielinājās par 9,7%, savukārt ostās – par 12,2% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Kopumā transporta un uzglabāšanas nozarē 2012.gada 2.ceturksnī pieaugums bija 7,5%, salīdzinot ar 2011.gada 2.ceturksni. Straujš apjomu kāpums 2012.gada 2.ceturksnī bija vērojams būvniecības nozarē – pieaugums par 23,5%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Tomēr būvniecības nozare tikai sāk atgūties no apjomīgās lejupslīdes krīzes laikā.

Kopumā izaugsme būvniecībā, apstrādes rūpniecībā, kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē 2012.gada 2.ceturksnī nodrošināja vairāk nekā 70% no kopējās tautsaimniecības izaugsmes.

Ražošanas apjomi 2012.gada 2.ceturksnī pieauga arī lauksaimniecībā – par 6,5%. Savukārt pārējās rūpniecības nozarēs ražošanas apjomi bija par 5,2% mazāki, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, ko pamatā noteica mazāki saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi saistībā ar laika apstākļiem.

Ienākumu pieaugums no eksporta pozitīvi ietekmē ne tikai uz eksportu orientētās nozares, bet arī nozares, kas orientētas uz iekšējo tirgu. Tirdzniecības nozarē sniegto pakalpojumu apjomi 2012.gada 2.ceturksnī bija par 6,3% lielāki nekā gadu iepriekš.

Turpretim pieprasījums gan pēc sabiedriskajiem pakalpojumiem, gan pēc citiem komercpakalpojumiem 2012.gada 2.ceturksnī praktiski saglabājās iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmenī.

Turpina palielināties **mazumtirdzniecības** uzņēmumu apgrozījums. 2012.gada janvārī-augustā mazumtirdzniecības apgrozījums bija par 10,3% (pēc neizlīdzinātiem datiem) lielāks nekā iepriekšējā gada astoņos mēnešos. Mazumtirdzniecības apgrozījums pieaug praktiski visa veida mazumtirdzniecības uzņēmumos, tomēr pieauguma tempi ir atšķirīgi.

2012.gada janvārī-augustā nepārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums bija par 14,9% lielāks nekā 2011.gada astoņos mēnešos. Šajā laika periodā nepārtikas preču mazumtirdzniecības apjomu kāpums veidoja aptuveni 2/3 no kopējā mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījuma pieauguma. Gada astoņos mēnešos lielāko daļu no nepārtikas preču apgrozījuma pieauguma noteica datoru, programmatūras un telekomunikāciju iekārtu mazumtirdzniecība, apģērbu, apavu un

ādas izstrādājumu mazumtirdzniecība un metālizstrādājumu, krāsu un stikla mazumtirdzniecība.

Pieaug arī pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums. 2012. gada janvārī-augustā, salīdzinot ar 2011. gada janvāri-augustu, pārtikas preču mazumtirdzniecības apjomi pieauga par 3,8%. Šajā pašā laika periodā par 9,3% pieauga arī auto degvielas mazumtirdzniecības apgrozījums.

2012.gadā stabili aug **vairumtirdzniecības** apjomi, ko galvenokārt nosaka ārējās tirdzniecības apgrozījuma kāpums. 2012.gada 2.ceturksnī vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums bija par 11,7% lielāks nekā 2011.gada 2.ceturksnī.

Kopējais **būvniecības produkcijas apjoms** 2012.gada 2.ceturksnī faktiskajās cenās bija 230,8 milj. latu. Salīdzinot ar 2011.gada atbilstošo periodu, kopējais būvniecības produkcijas apjoms pieauga par 23,5% (salīdzināmās cenās), tajā skaitā ēku būvniecības apjoms pieauga par 15,8% un inženierbūvju – par 29,2 procentiem.

2012.gada 2.ceturksnī straujākais būvniecības un remontdarbu apjoma pieaugums salīdzinājumā ar pagājušā gada atbilstošo periodu bija maģistrālo cauruļvadu, spēka un komunikāciju līniju (pieaugums vairāk nekā divas reizes), kā arī ielu un ceļu būvniecībā (pieaugums par 48,4%). Pieaugums bija vērojams arī daudzdzīvokļu ēku būvniecībā, kā arī nedzīvojamo ēku būvniecībā, ko galvenokārt noteica viesnīcu un tirdzniecības ēku būvniecības apjomu kāpums. Savukārt būvniecības apjoms samazinājās tiltu un tuneļu, kā arī rūpniecības ražošanas ēku un noliktavu būvniecībā – attiecīgi par 24% un 11 procentiem.

2012.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, izsniegto būvatļauju skaits pieaudzis par 25%. To galvenokārt noteica izsniegto būvatļauju skaita pieaugums divu un vairāku dzīvokļu māju būvniecībai (par 57,9%) un rūpnieciskās ražošanas ēku un noliktavu būvniecībai (par 56%). Kopumā tika izsniegtas 1660 būvatļaujas, kas ir augtākais rādītājs kopš 2008. gada beigām.

Tajā pašā laikā Latvijas būvnieku ārpus Latvijas veikto būvdarbu apjoms 2012.gada 2.ceturksnī bija par 4,9% mazāks nekā 2011.gada 2.ceturksnī. Samazinājums lielā mērā ir saistīts ar to, ka pieprasījums pakāpeniski palielinās iekšējā tirgū, savukārt ārējos tirgos pašlaik ekonomiskā situācija ir saspringta un pieprasījums pēc būvniecības darbiem pavājinās.

Par spīti saspringtajai situācijai ārējā vidē, Latvijas **apstrādes rūpniecības** apjomi tupina augt. Lai arī kopējais pieprasījums ārējos tirgos ir zems, Latvijas ražotājiem palīdz krīzes laikā atgūta konkurētspēja. Vienlaikus ražošanas apjomu kāpumu sekmē arī ekonomisko aktivitāšu palielināšanās iekšējā tirgū. Kopumā šī gada astoņos mēnešos saražotās produkcijas apjomi bija par 11,8% lielāki nekā 2011.gada astoņos mēnešos (pēc neizlīdzinātiem datiem.)

Nozīmīgākais devums kopējā apstrādes rūpniecības izaugsmē ir metālapstrādes nozarei, kurā ražošanas apjomi 2012.gada astoņos mēnešos par 21,6% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni. Nozares izaugsmi lielā mērā sekmē Latvijas ražotāju spēja atrast aizvien jaunas tirgus nišas. Pieaug arī ražošanas apjomi kokapstrādē – 2012.gada janvārī-augustā tie bija par 8,5% lielāki nekā 2011.gada atbilstošajā periodā.

Pateicoties straujam apjomu pieaugumam būvniecības nozarē, nemetālisko minerālu ražošanas apjomi 2012.gada astoņos mēnešos, salīdzinot ar 2011.gada atbilstošo periodu, ir palielinājušies par gandrīz 11%. Pozitīvas tendences vērojamas arī elektrisko un optisko iekārtu ražošanā un ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošanā.

Pārtikas un dzērienu rūpniecībā ražošanas apjomi 2012.gada astoņos mēnešos, salīdzinot ar 2011.gada atbilstošo periodu, pieauga par 2,7%. Savukārt farmācijā un apģērbu ražošanā saražotās produkcijas apjomi 2012.gada astoņos mēnešos atpalika no pagājuša gada atbilstošā perioda līmeņa.

Apgrozījuma pieaugumu apstrādes rūpniecībā 2012.gadā lielākā mērā nosaka ražošanas apjomu kāpums, savukārt cenu efekts ir mazinājies, jo gan eksportētajai produkcijai, gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenas gada laikā ir augušas ļoti mēreni. 2012.gada janvārī-augustā, salīdzinot ar 2011.gada astoņiem mēnešiem, apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās pieauga par 14,8%, tai skaitā vietējā tirgū – par 8% un eksportā – par 19,1%. Tas liecina, ka pieprasījums pēc Latvijas apstrādes rūpniecības ražojumiem, it īpaši ārējos tirgos, ir augsts.

Atbilstoši ražošanas apjomu kāpumam, turpina palielināties arī ražošanas jaudu noslodze. 2012.gada 3.ceturksnī jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā par 3,3 procentpunktiem pārsniedza 2011.gada 3.ceturkšņa līmeni un bija 72,7 procenti.

Konjunktūras apsekojumu rezultāti liecina, ka Latvijas uzņēmēju un patērētāju novērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām 2012.gada deviņos mēnešos nav būtiski mainījies. Latvijas ekonomikas sentimenta indekss 2012.gada septembrī bija 104,3 punkti, kas ir tikai par 0,7 punktiem vairāk nekā 2011.gada septembrī, bet, salīdzinot ar 2009. gada martu, kad kritums bija sasniedzis zemāko punktu, ekonomikas sentimenta indekss ir uzlabojies par 33,5 punktiem. Savukārt 2012.gada deviņos mēnešos ES dalībvalstīs ekonomikas sentimenta indekss jeb kopējais nākotnes perspektīvu vērtējums turpina pasliktināties. To nosaka neskaidrība par turpmākās izaugsmes perspektīvām saistībā ar saspīlējuma pieaugumu finanšu sektorā.

Latvijas apstrādes rūpniecības uzņēmumu konjunktūras apsekojumi liecina, ka Latvijas uzņēmēju kopējais novērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām nemainās. Pie tam optimistiski uzņēmēji vērtē arī eksporta attīstības iespējas. Kopējais rūpniecības konfidences rādītājs 2012.gada septembrī bija -3,7 punkti, un, salīdzinot ar 2011. gada septembri, tas ir uzlabojies par 1,1 punktu. Jāatzīmē, ka 2012. gada septembrī uzņēmēju konfidence par 32,6 punktiem pārsniedza 2009. gada februāra līmeni, kad tā bija sasniegusi zemāko punktu. Arī tirdzniecības un pakalpojumu konfidences rādītāji pēdējā gada laikā praktiski nemainās. Savukārt būvniecības nozares un patērētāju konfidence uzlabojas, tomēr joprojām tās ir zemā līmenī.

Nodaļas turpinājumā sniegta detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi.

2.1.attēls. **IKP dinamika pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005. g. IV cet. = 100

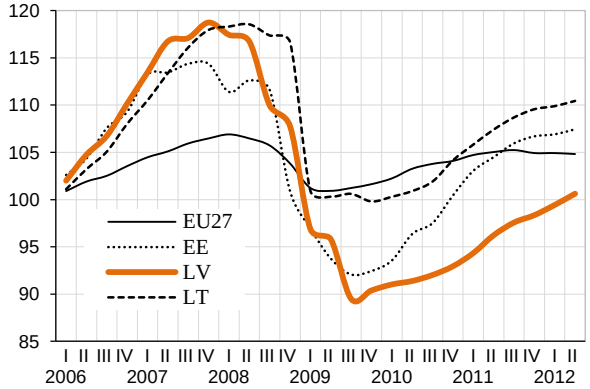

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

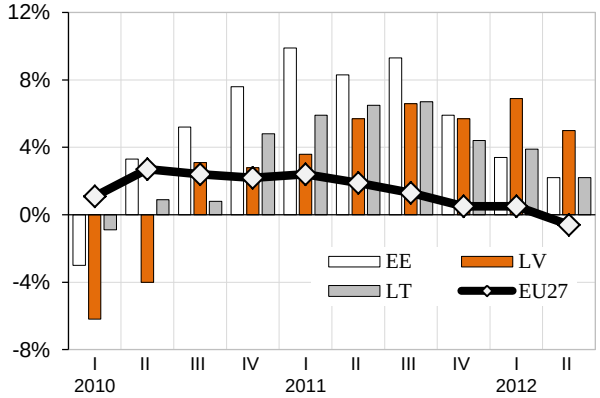

2.1.tabula. **IKP dinamika**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2010	**2011**	**2010**		**2011**				**2012**	
			III	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-8,9	-0,5	-12,8	-3,2	2,1	1,5	-1,9	-3,4	5,0	6,5
Apstrādes rūpniecība	19,1	11,7	25,1	23,0	14,7	14,6	9,3	9,2	16,5	9,0
Pārējā rūpniecība	2,8	-0,9	-1,4	3,6	-0,9	3,1	4,8	-7,8	-2,8	-5,2
Būvniecība	-31,1	11,9	-21,3	-18,2	-15,1	-0,9	19,6	25,9	28,5	23,5
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	0,2	9,5	8,0	6,4	10,4	8,3	10,1	9,1	8,4	6,3
Transports un uzglabāšana	-1,8	8,1	8,0	-4,1	8,1	8,6	8,0	7,5	4,2	7,5
Citi komercpakalpojumi	2,5	1,2	1,0	5,2	-0,4	3,1	0,6	1,5	2,4	0,2
Sabiedriskie pakalpojumi	-8,2	0,6	-5,2	-1,7	0,8	0,9	1,7	-0,6	1,4	0,0
IKP	**-0,9**	**5,5**	**3,1**	**2,8**	**3,6**	**5,7**	**6,6**	**5,7**	**6,9**	**5,0**
Ieguldījums pieaugumā, %										
	2010	**2011**	**2010**		**2011**				**2012**	
			III	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-0,3	0,0	-0,9	-0,1	0,1	0,1	-0,1	-0,1	0,2	0,3
Apstrādes rūpniecība	1,7	1,5	3,5	2,4	1,5	1,9	1,3	1,3	2,5	1,3
Pārējā rūpniecība	0,1	0,0	-0,1	0,2	0,0	0,1	0,2	-0,4	-0,2	-0,2
Būvniecība	-2,0	0,7	-2,4	-1,3	-0,4	0,0	1,4	1,7	0,9	1,2
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	0,0	1,9	2,1	1,2	1,7	1,6	2,3	1,9	1,9	1,3
Transports un uzglabāšana	-0,2	1,0	1,3	-0,5	0,9	1,1	1,1	1,0	0,7	1,0
Citi komercpakalpojumi	0,5	0,3	0,3	1,3	-0,1	0,9	0,2	0,4	0,8	0,1
Sabiedriskie pakalpojumi	-0,8	0,1	-0,7	-0,2	0,1	0,1	0,2	-0,1	0,1	0,0
IKP	**-0,9**	**5,5**	**3,1**	**2,8**	**3,6**	**5,7**	**6,6**	**5,7**	**6,9**	**5,0**

2.2.attēls. **Tautsaimniecības struktūra**, 2011.gadā, procentos

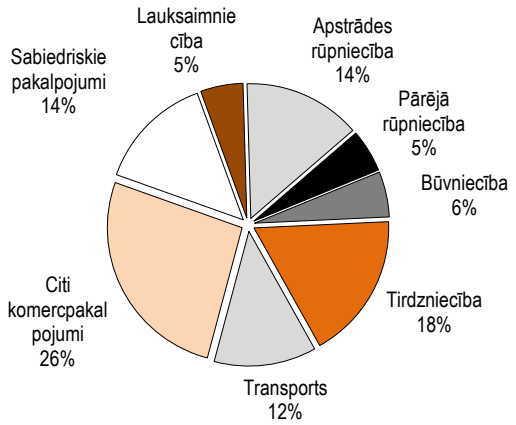

2.3.attēls. **Ekonomikas sentimenta indekss**, sezonāli izlīdzināti dati

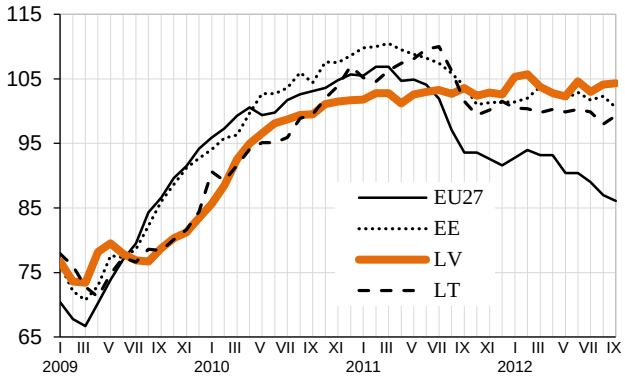

* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svērto lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu, būvniecības, mazumtirdzniecības un patērētāju konfidences rādītājiem.

2.4.attēls. **Mazumtirdzniecība**

Apgrozījuma indekss, 2008.g. decembris=100,
sezonāli izlīdzināti dati

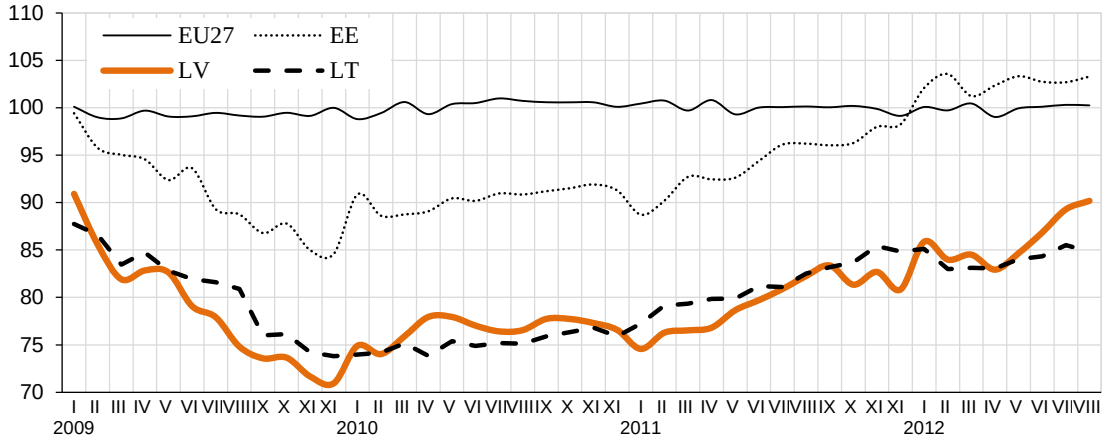

Apgrozījuma indekss, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu,
sezonāli neizlīdzināti dati

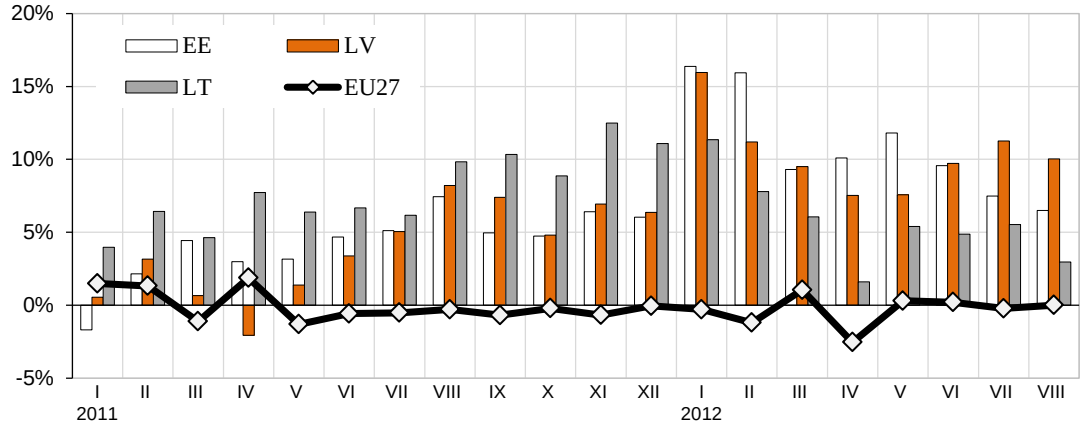

2.5.attēls. **Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs**

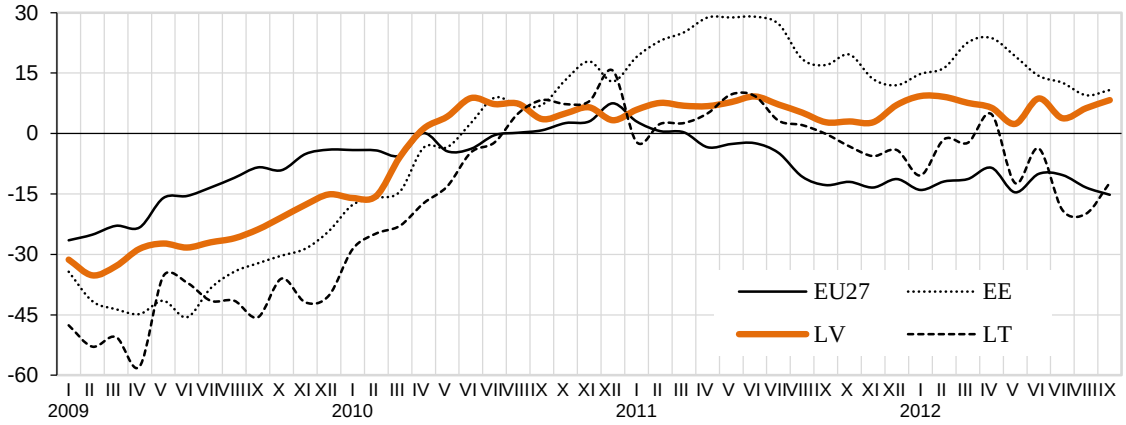

* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvariem, kas izteikti procentos.

2.6.attēls. **Būvniecību raksturojošie rādītāji**

Būvniecības apjomi

Būvniecības apjomu indekss, 2005.g. IV ceturksnis = 100

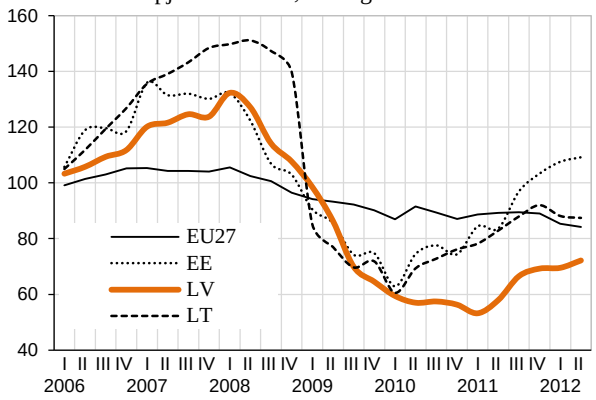

% pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

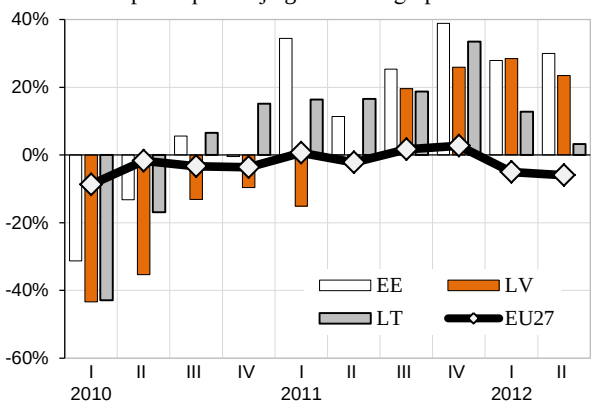

Būvniecības konfidences rādītājs

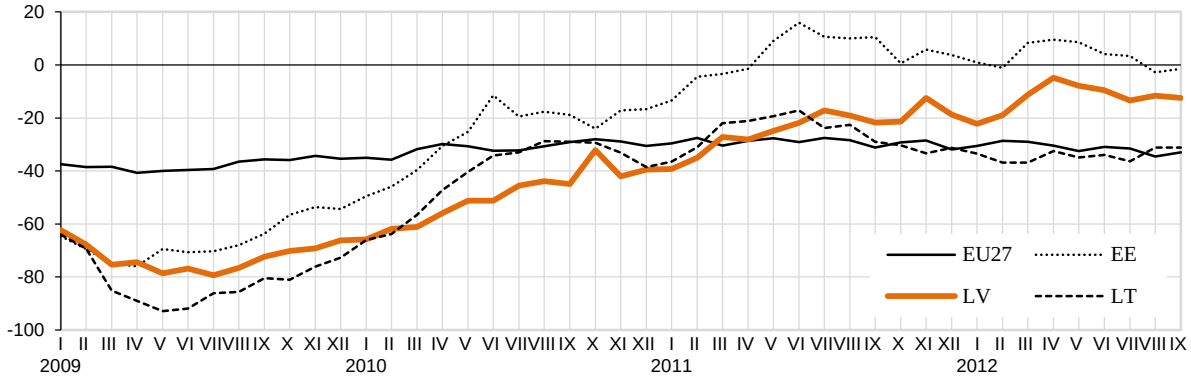

* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.7.attēls. **Kravu apgrozījums**

Kravu pārvadājumi dzelzceļā, tūkst. t

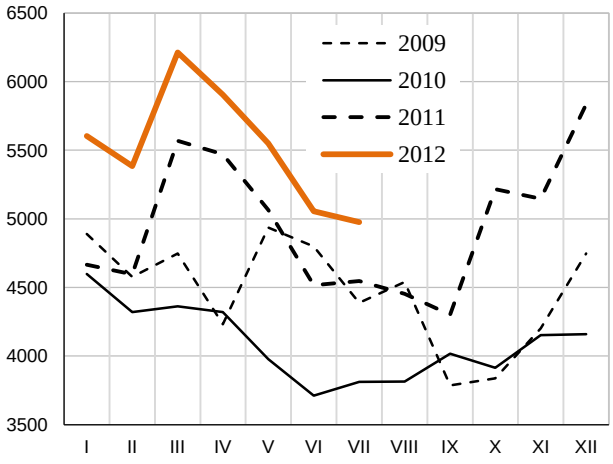

Nosūtītās un saņemtās kravas ostās, tūkst. t

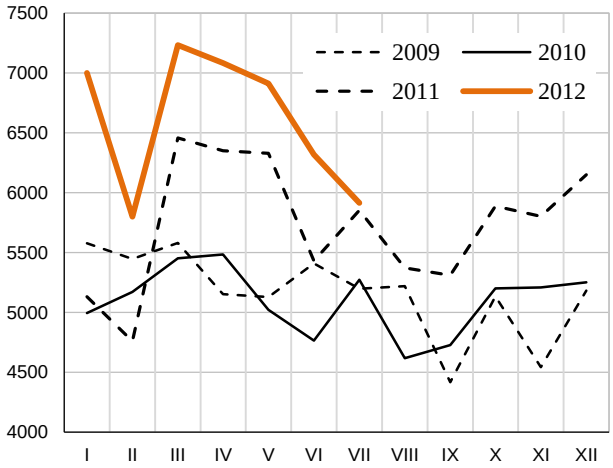

2.8.attēls. **Apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss**

sezonāli izlīdzināti dati, 2008.g. decembris=100

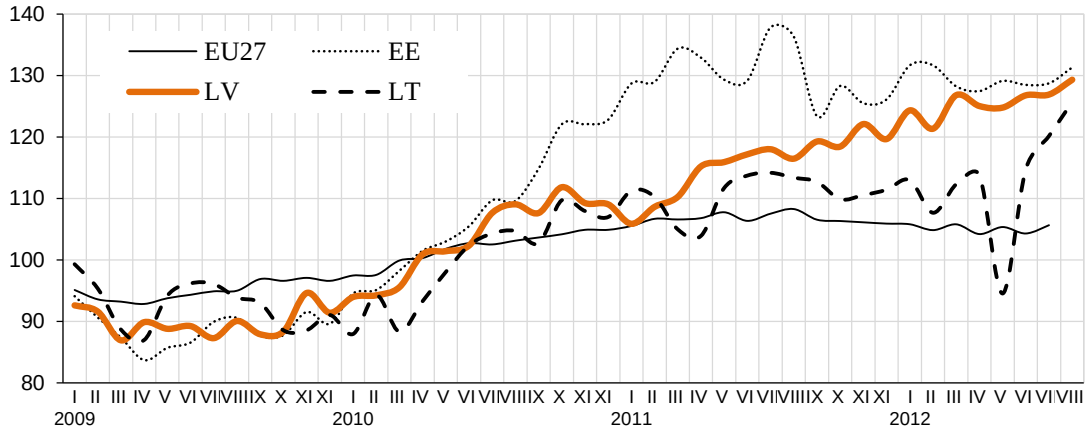

procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzināti dati

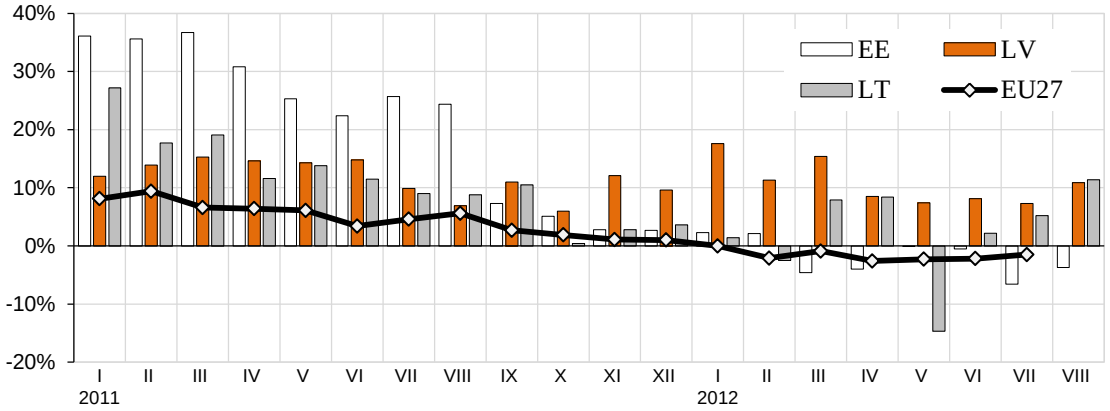

2.9.attēls. **Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze**

Rūpniecības konfidences rādītājs*

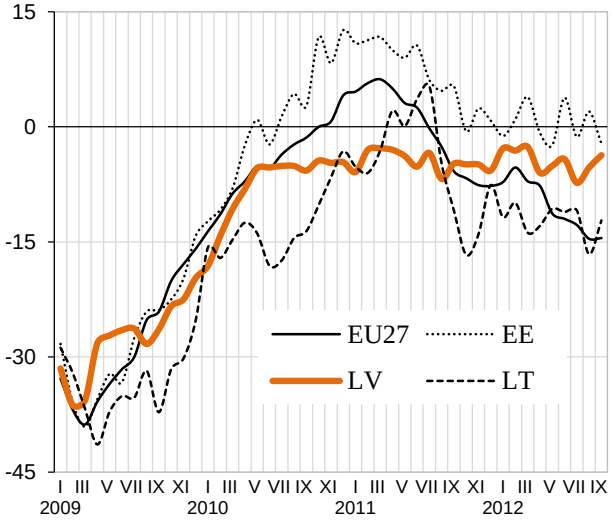

* Rūpniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz trim jautājumiem: kopējais produkcijas pieprasījuma līmenis; gaidāmās ražošanas aktivitātes izmaiņas un gatavās produkcijas krājumu līmenis.

Ražošanas jaudu noslodze, %

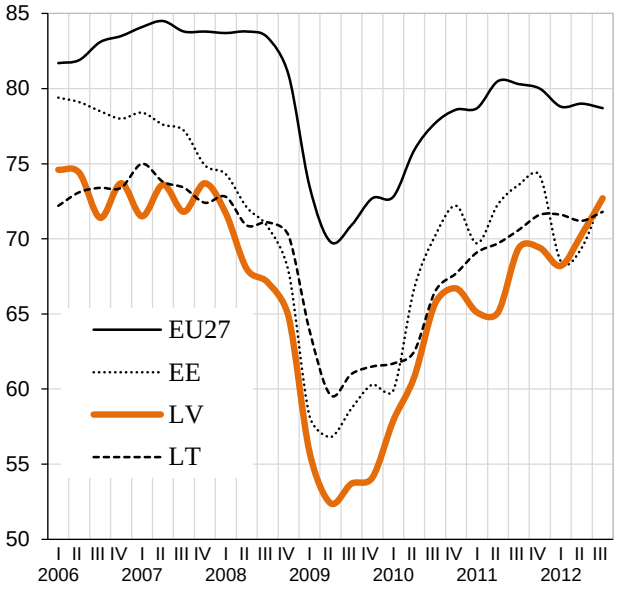

2.10.attēls. **Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

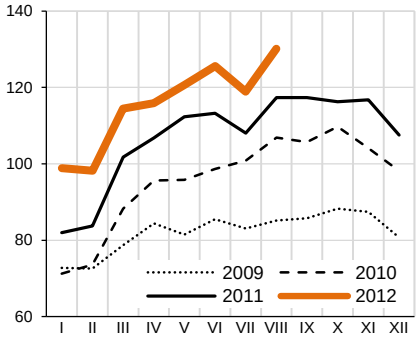

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

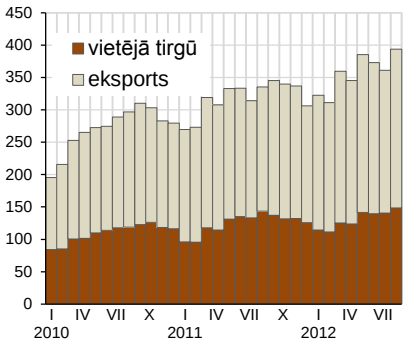

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

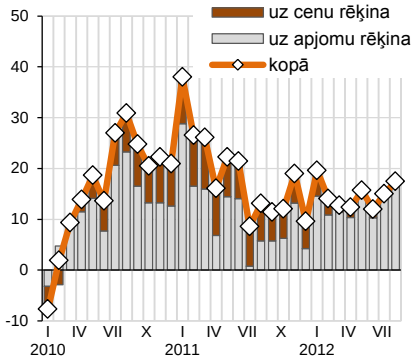

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

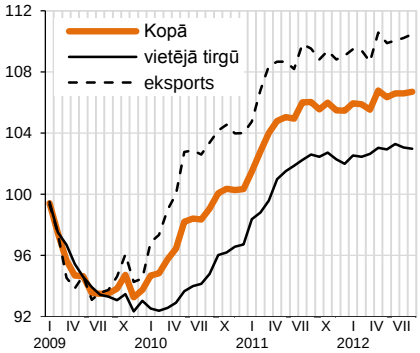

Nozares konfidences rādītājs

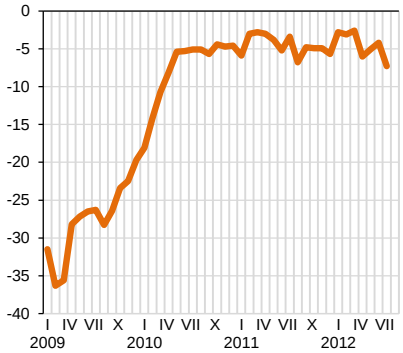

2.11.attēls. **Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

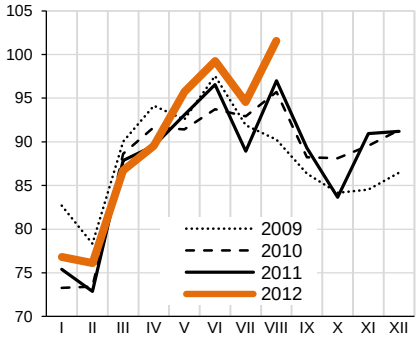

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

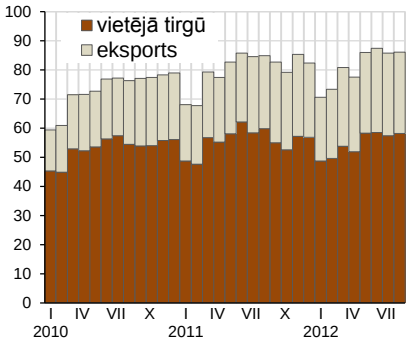

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

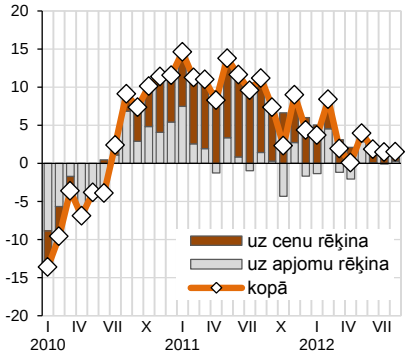

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

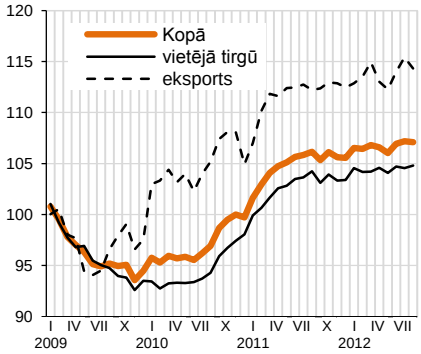

Nozares konfidences rādītājs

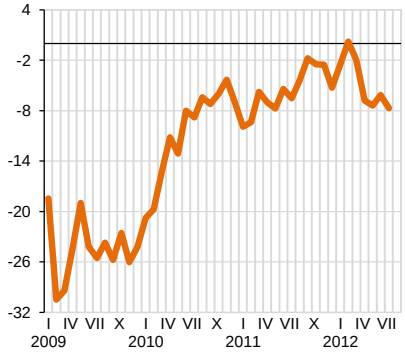

2.12.attēls. **Vieglo rūpniecību raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

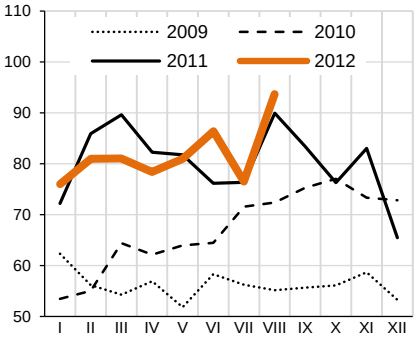

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

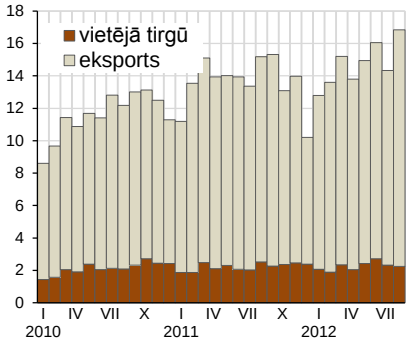

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

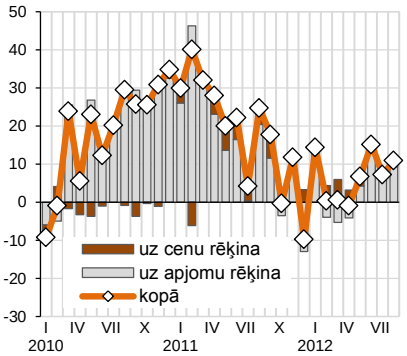

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

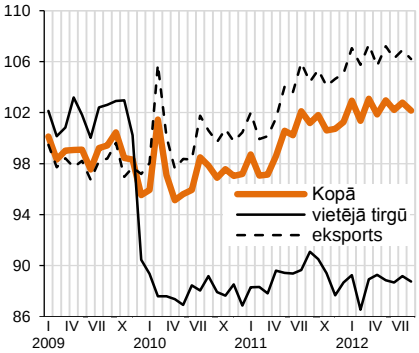

Nozares konfidences rādītājs

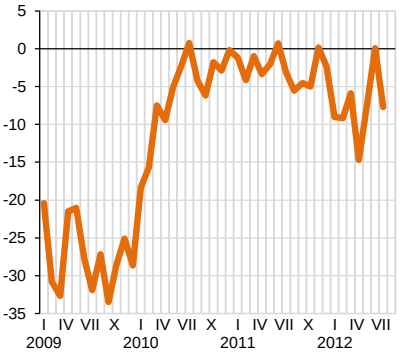

2.13.attēls. **Kokapstrādi raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

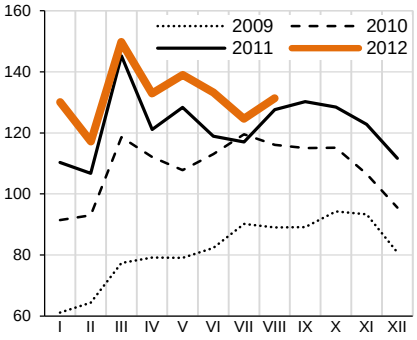

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

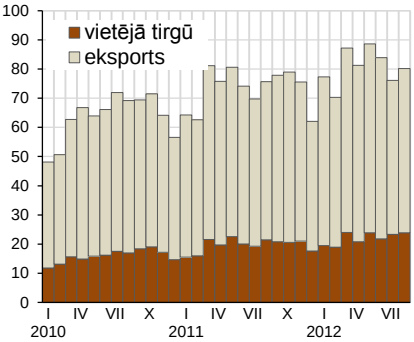

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

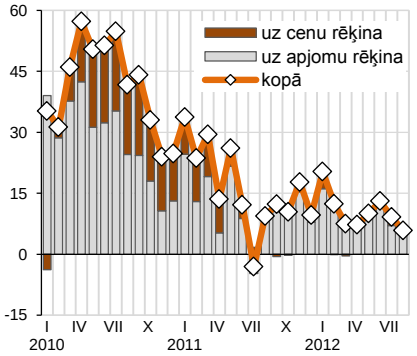

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

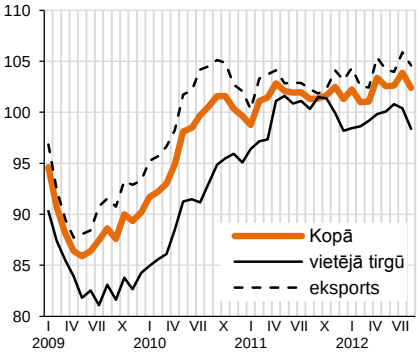

Nozares konfidences rādītājs

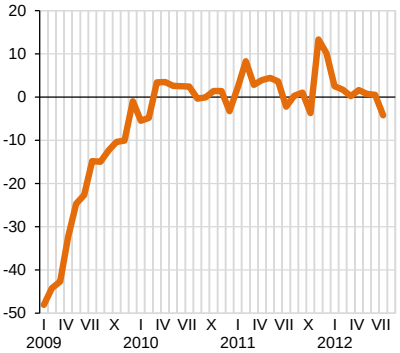

2.14.attēls. **Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

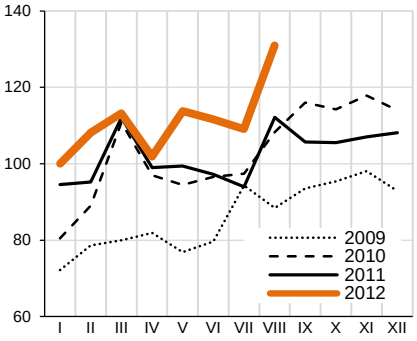

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

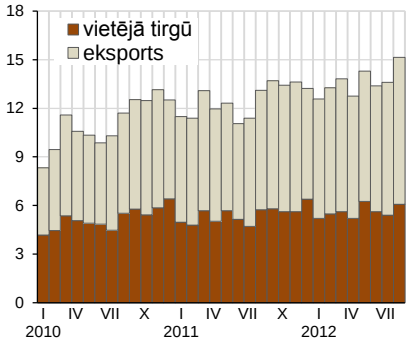

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

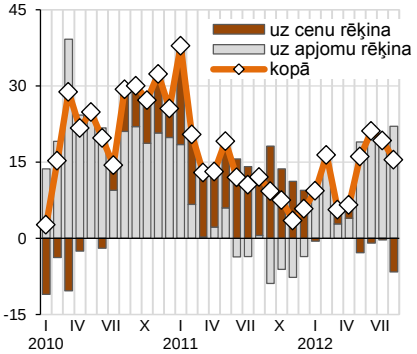

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

Nozares konfidences rādītājs

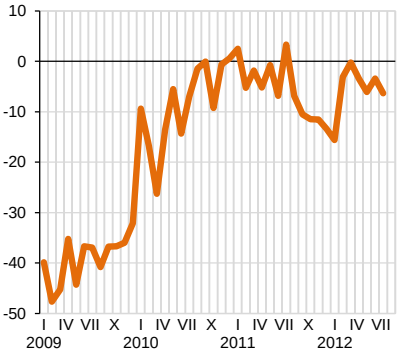

2.15.attēls. **Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

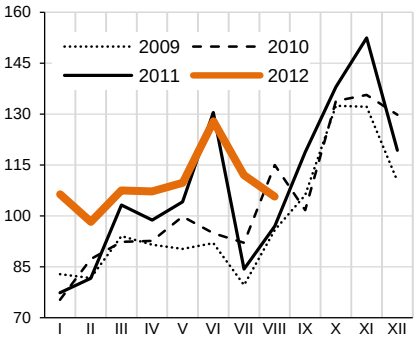

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

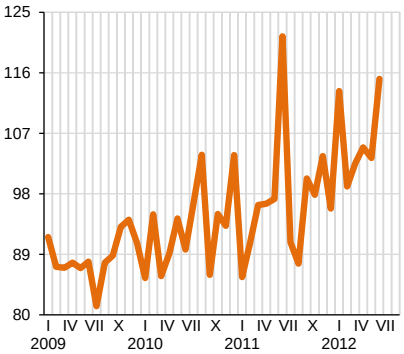

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

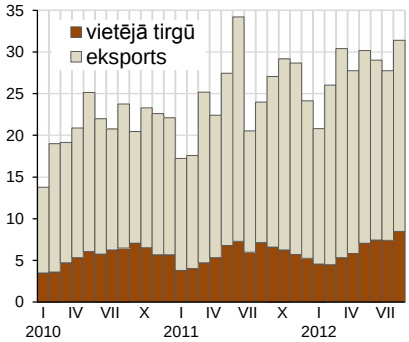

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

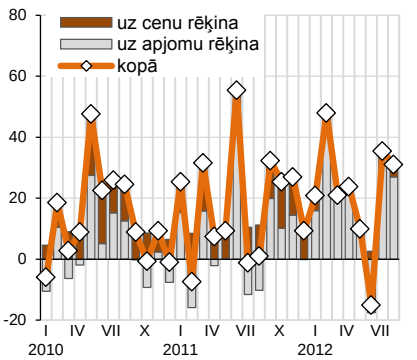

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

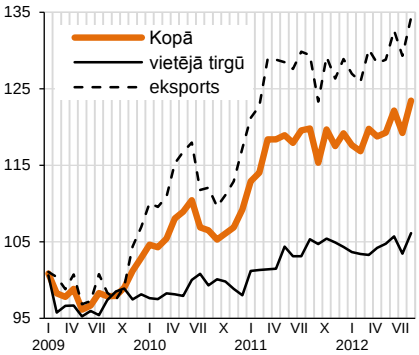

Nozares konfidences rādītājs

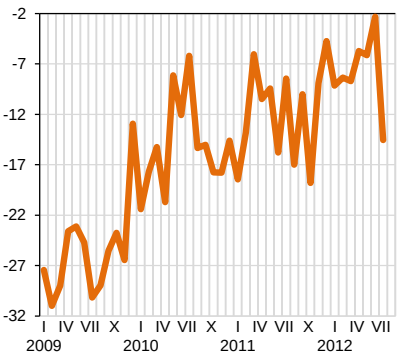

2.16.attēls. **Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

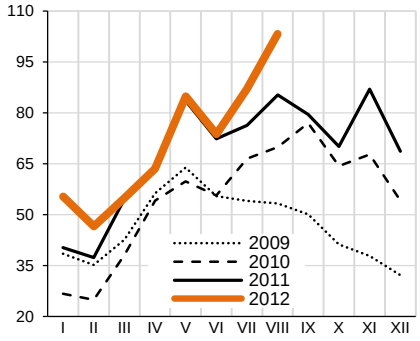

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

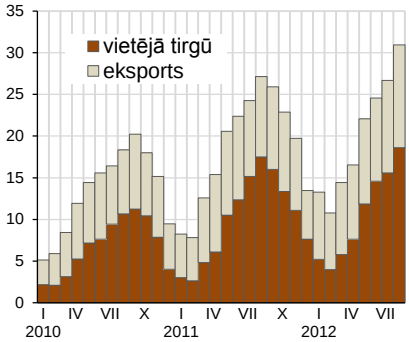

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

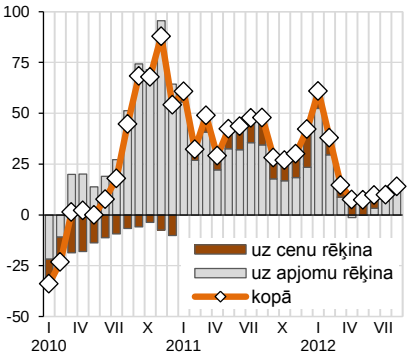

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

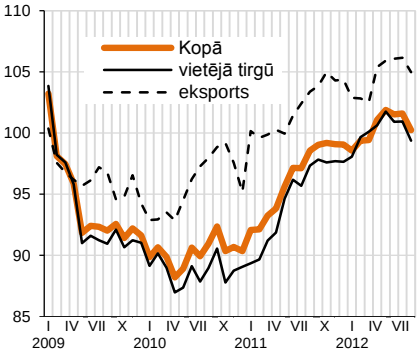

Nozares konfidences rādītājs

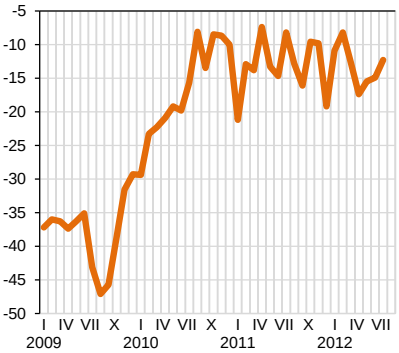

2.17.attēls. **Metāla un gatavo metāla izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

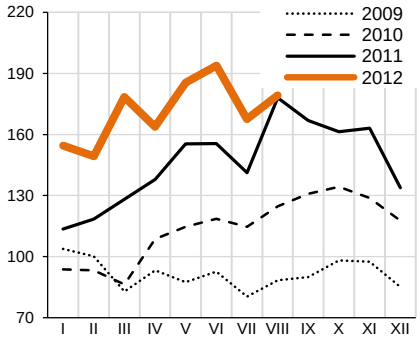

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

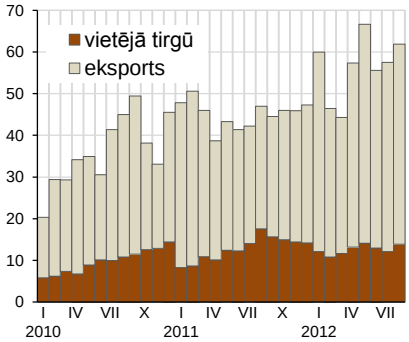

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

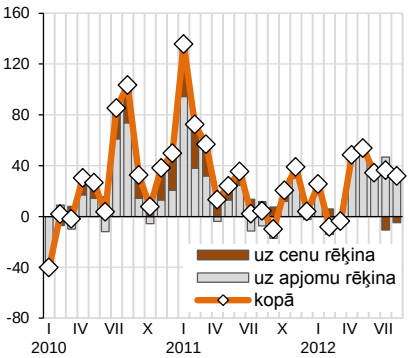

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

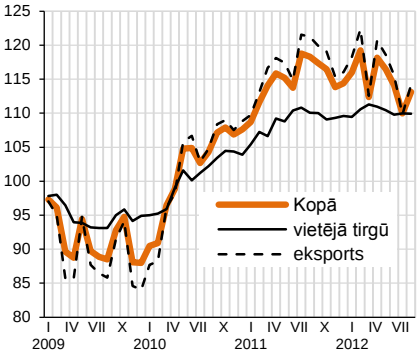

Nozares konfidences rādītājs

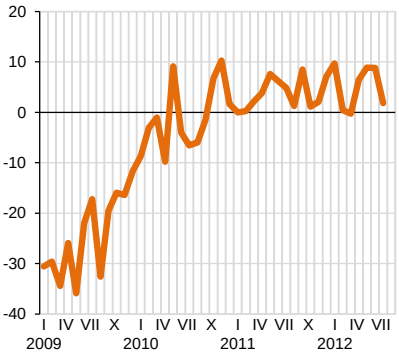

2.18.attēls. **Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

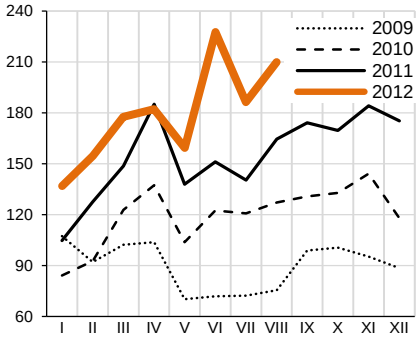

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

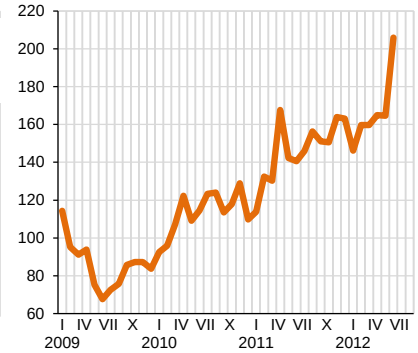

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

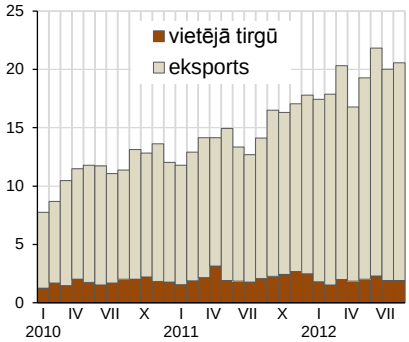

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

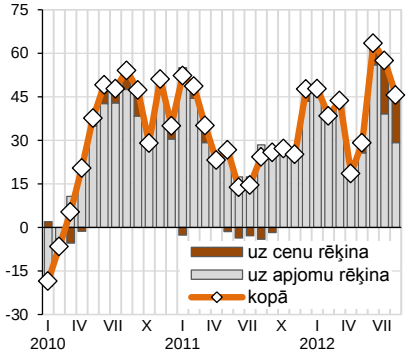

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

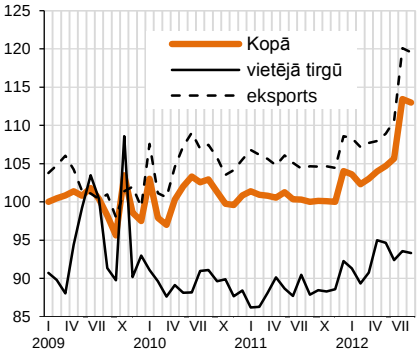

Nozares konfidences rādītājs

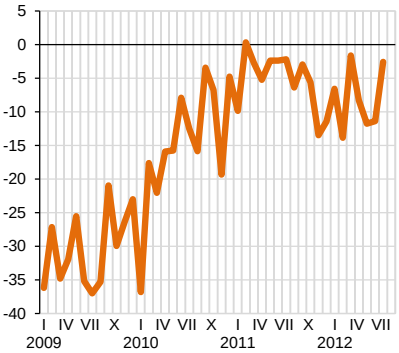

2.19.attēls. **Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

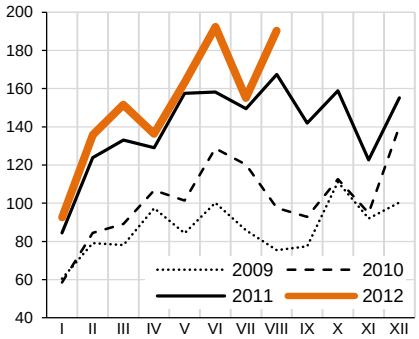

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

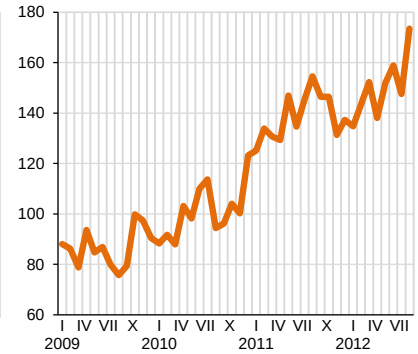

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

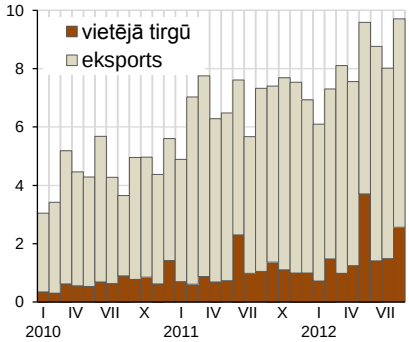

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

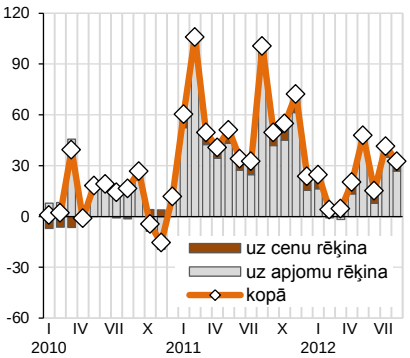

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

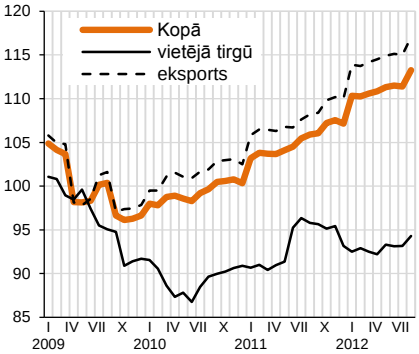

Nozares konfidences rādītājs

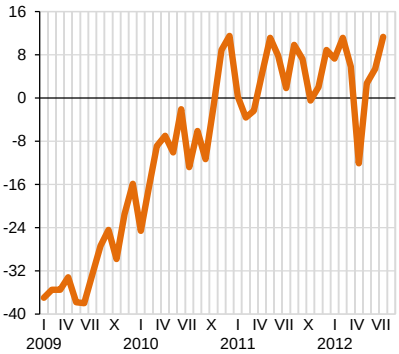

2.20.attēls. **Transporta līdzekļu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

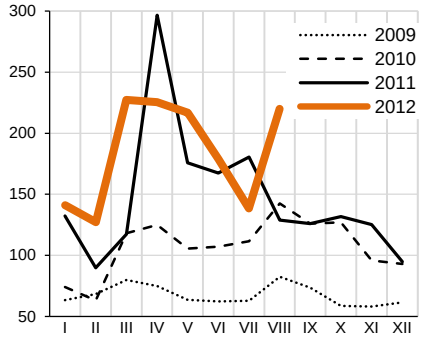

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

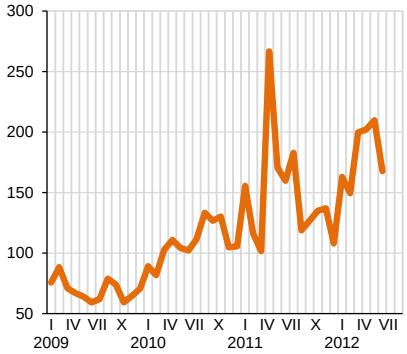

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

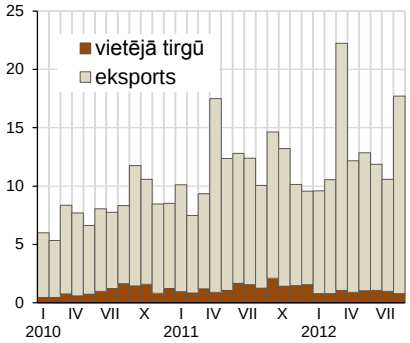

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

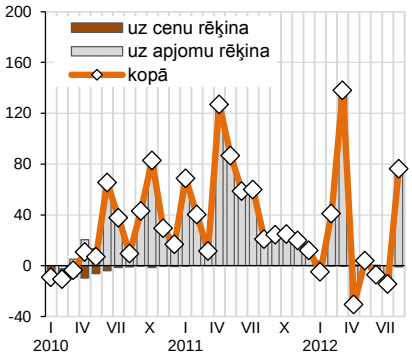

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

Nozares konfidences rādītājs

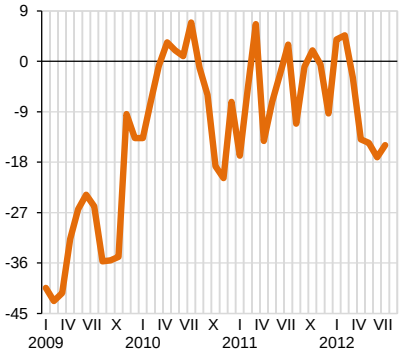

3. Pieprasījums

Turpina palielināties **iekšzemes pieprasījums**. 2012.gada 2.ceturksnī iekšzemes pieprasījums pieauga par 1,7% (pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem) un par 8,9% pārsniedza iepriekšējā gada 2.ceturkšņa līmeni. Salīdzinot ar iekšzemes pieprasījuma zemāko līmeni krīzes laikā 2010.gada 1.ceturksnī, tas ir palielinājies par 18%. Iekšzemes pieprasījuma pieaugums arī 2012.gadā lielā mērā saistīts ar investīciju un privātā patēriņa palielinājumu.

Kopš 2011.gada sākuma turpina palielināties privātais patēriņš, ko nosaka situācijas uzlabošanās darba tirgū – pieaug nodarbinātība un darba samaksa. 2012.gada 2.ceturkšņa laikā privātais patēriņš pieauga par 2,6% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 7,2% lielāks nekā 2011.gada 2.ceturksnī. 2012.gada 2.ceturksnī privātais patēriņš sasniedza vien 80% no 2008.gada 1.ceturkšņa līmeņa, kad aizsākās tā samazinājums.

Krīzes laikā ievērojami saruka arī valsts patēriņa apjomi, kas bija saistīti ar valsts budžeta konsolidācijas pasākumu īstenošanu. 2011.gadā un 2012.gada 1.pusgadā sabiedrisko pakalpojumu apjoms ir stabilizējies. 2012.gada 2.ceturksnī sabiedriskais patēriņš bija par 0,5% lielāks nekā gadu iepriekš.

Investīciju aktivitātes Latvijā kopš 2010.gada beigām pakāpeniski pieaug. 2012.gada 1.pusgadā investīciju apjomi Latvijas tautsaimniecībā bija par 28,4% lielāki nekā 2011.gada atbilstošajā periodā. Investīciju apjomu palielināšanos ietekmēja ieguldījumi tādās nozarēs kā enerģētika, kokapstrāde, kā arī metālizstrādājumu ražošanā. Neraugoties uz būtisko pieaugumu, investīcijas joprojām ir ļoti zemā līmenī salīdzinājumā ar pirmskrīzes gadiem. Kā nozīmīgāko investīciju ierobežojošo faktoru Latvijas uzņēmēji joprojām atzīmē zemo pieprasījumu un finansiālās grūtības, lai gan kopumā šo faktoru ietekme pakāpeniski mazinās. Kopš 2010.gada sākuma pakāpeniski pieaug jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā. 2012.gada 3.ceturksnī tas ir sasniedzis 72,7%, kas liecina, ka esošais ražošanas apjoms tuvinās potenciālam. Tas nozīmē, ka kopējā pieprasījuma pieaugums, kā arī uzņēmēju pozitīvais nākotnes redzējums var stimulēt turpmāku investīciju pieaugumu.

Eksports ir viens no svarīgākajiem Latvijas tautsaimniecības atveseļošanās procesa virzītājiem. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieaug jau trīspadsmito ceturksni pēc kārtas. 2012.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, eksporta apjomi pieauga par 0,6% (salīdzināmās cenās, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Salīdzinot ar 2011.gada 2.ceturksni, preču un pakalpojumu eksporta apjomi salīdzināmās cenās, jeb izslēdzot cenu izmaiņu ietekmi, pieauga par 3,8%. Kopumā 2012.gada 1.pusgadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi bija par 7,4% lielāki nekā 2011.gada atbilstošajā periodā. 2012.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar 2009.gada 1.ceturksni, kad eksporta apjomi sasniedza zemāko līmeni krīzes laikā, preču un pakalpojumu eksporta apjomi ir auguši par 36 procentiem.

Eksporta turpmākās attīstības iespējas ietekmēs ne tikai ārējā pieprasījuma izmaiņas, bet arī Latvijas ražotāju spēja uzturēt konkurētspēju. Jāņem vērā, ka līdz

šim Latvijas konkurētspējas uzlabošanos pamatā noteica darbaspēka izmaksu samazināšana, bet turpmāk izšķiroša loma būs spējai palielināt produktivitāti.

Gan starppatēriņa preču pieprasījuma pieaugums apstrādes rūpniecībā, gan situācijas uzlabošanās iekšējā tirgū veicina **importa** pieaugumu. Tomēr 2012.gada divos ceturkšņos importa pieauguma tempi bija krietni lēnāki, nekā vidēji 2010. un 2011. gadā. 2012.gada 2.ceturksnī preču un pakalpojumu importa apjomi pat nedaudz samazinājās – par 0,4% (salīdzināmās cenās, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). 2012.gada 2.ceturksnī preču un pakalpojumu imports par 3,7% pārsniedza 2011.gada 2.ceturkšņa līmeni. Vienlaikus importa apjomi joprojām atpaliek (par 17%) no pirmskrīzes augstāka punktā 2007.gada 1.ceturksnī.

Kopumā 2012.gada 1.pusgadā preču un pakalpojumu eksporta - importa saldo bija -4,8% no IKP.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses – privātā un sabiedriskā patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, krājumu izmaiņu, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. **IKP no izlietojuma puses**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati

	2010	2011	2010		2011				2012	
			III	IV	I	II	III	IV	I	II
Privātais patēriņš	2,4	4,5	5,3	6,7	3,3	5,0	5,7	4,1	5,4	7,2
Valsts patēriņš	-7,9	1,1	-2,8	-5,3	1,4	1,7	2,8	-1,1	1,8	0,5
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-18,1	27,9	2,9	-0,8	31,4	28,8	27,6	26,0	39,0	20,5
Eksports	11,6	12,7	17,2	15,6	14,1	15,8	11,7	9,7	11,5	3,8
Imports	11,4	22,7	16,8	20,0	23,5	26,8	22,4	19,0	10,7	3,7
IKP	**-0,9**	**5,5**	**3,1**	**2,8**	**3,6**	**5,7**	**6,6**	**5,7**	**6,9**	**5,0**

Struktūra, % no IKP

	2010	2011	2010		2011				2012	
			III	IV	I	II	III	IV	I	II
Privātais patēriņš	63,1	61,9	62,5	62,0	65,6	61,8	61,4	59,6	65,0	63,5
Valsts patēriņš	18,4	16,1	15,9	19,7	16,9	16,6	13,9	17,1	16,1	16,2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	18,2	21,3	22,3	21,9	15,3	17,7	26,2	24,7	20,4	21,3
Izmaiņas krājumos	1,6	5,5	1,9	-1,8	5,2	7,4	6,0	3,6	3,5	3,7
Eksports	53,6	58,8	56,3	55,6	59,7	58,9	59,1	57,7	62,2	59,4
Imports	54,9	63,6	58,9	57,4	62,7	62,4	66,5	62,7	67,1	64,1
Eksporta-importa saldo	-1,4	-4,8	-2,6	-1,8	-3,0	-3,5	-7,4	-4,9	-4,9	-4,7
IKP	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Ieguldījums pieaugumā, %

	2010	2011	2010		2011				2012	
			III	IV	I	II	III	IV	I	II
Privātais patēriņš	1,6	3,1	3,5	4,4	2,4	3,4	3,8	2,8	4,0	4,9
Valsts patēriņš	-1,3	0,2	-0,4	-1,0	0,2	0,3	0,4	-0,2	0,3	0,1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-4,5	5,8	0,7	-0,2	4,5	5,0	6,8	6,4	7,1	4,3
Izmaiņas krājumos	3,7	2,7	0,0	2,1	2,3	3,5	2,5	2,6	-3,9	-4,1
Eksports	5,4	6,7	8,1	7,5	7,4	8,2	6,3	5,2	6,7	2,1
Imports	-5,8	-13,0	-8,8	-10,0	-13,2	-14,6	-13,3	-11,1	-7,2	-2,4
IKP	**-0,9**	**5,5**	**3,1**	**2,8**	**3,6**	**5,7**	**6,6**	**5,7**	**6,9**	**5,0**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati

	2009		2010				2011				2012	
	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
Privātais patēriņš	-2,2	1,0	2,9	-0,8	2,1	2,1	0,4	0,6	2,0	1,0	1,2	2,6
Valsts patēriņš	-6,9	-2,7	-0,7	-0,3	0,0	-1,5	2,4	0,1	0,2	-0,5	0,6	0,0
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-23,3	-0,5	-16,4	1,4	17,6	-2,8	9,9	4,1	12,5	-1,3	5,9	-0,1
Eksports	1,2	3,7	1,7	3,4	5,1	3,3	2,8	3,8	1,4	1,6	1,7	0,6
Imports	1,3	2,3	3,0	3,7	6,6	5,2	6,2	6,6	2,5	2,0	0,5	-0,4
IKP	**-6,6**	**1,0**	**0,7**	**0,4**	**0,7**	**1,0**	**1,5**	**2,0**	**1,4**	**0,8**	**1,1**	**1,2**

3.1.attēls. **Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

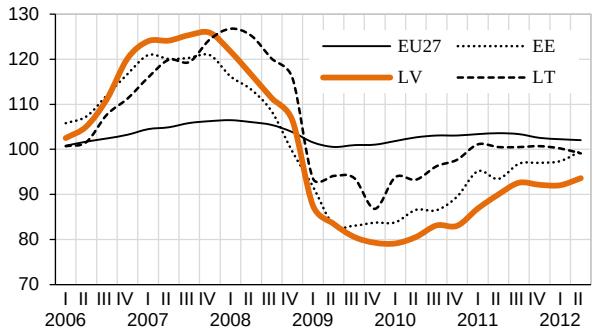

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

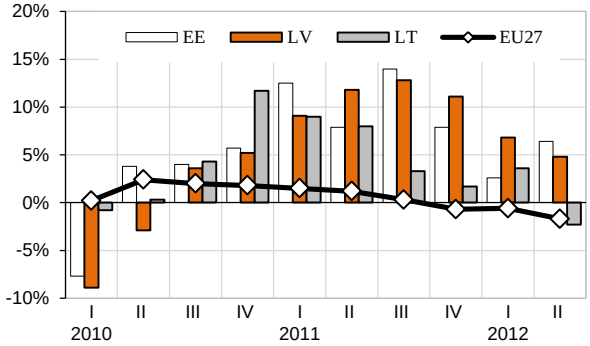

3.2.attēls. **Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

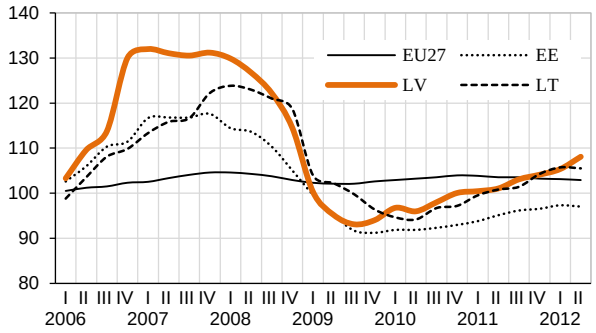

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

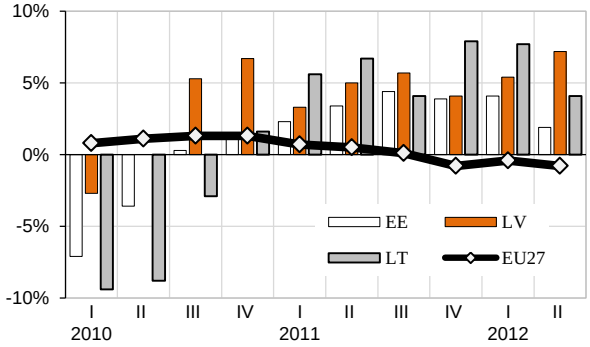

Patērētāju konfidences rādītājs*

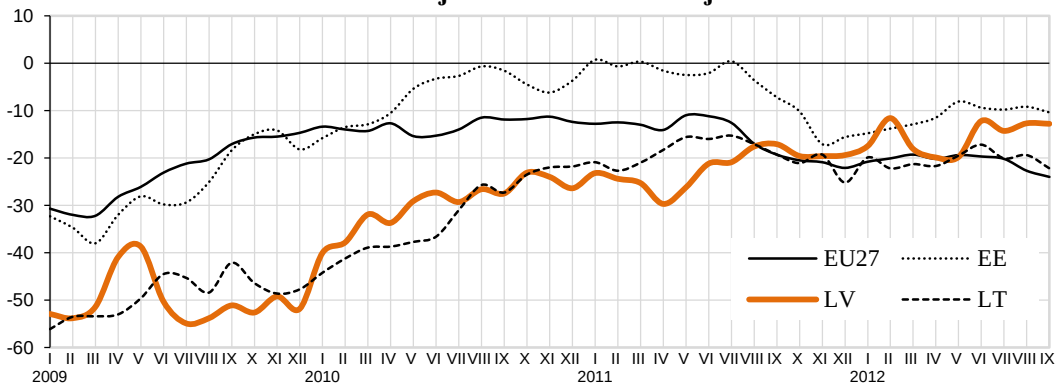

* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos.

3.3.attēls. **Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

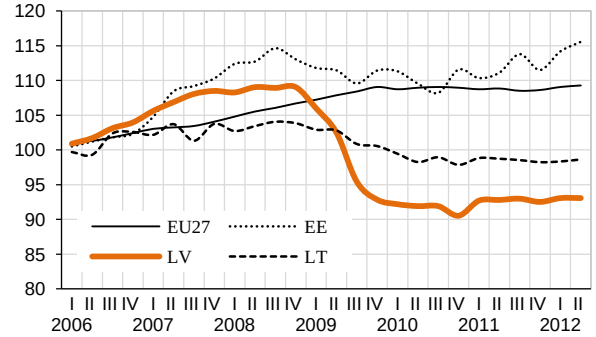

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

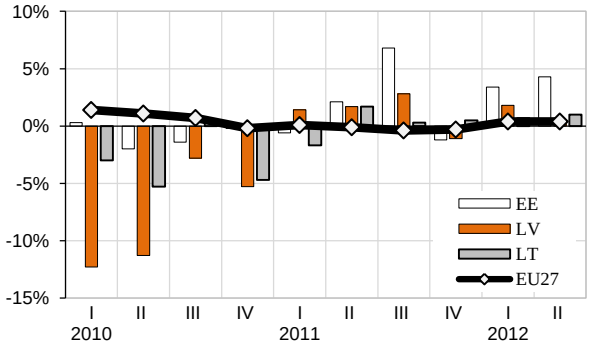

3.4.attēls. **Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

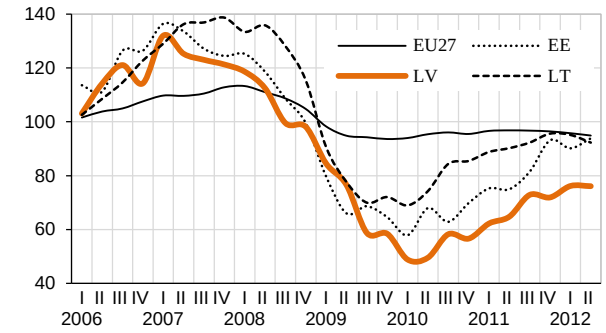

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

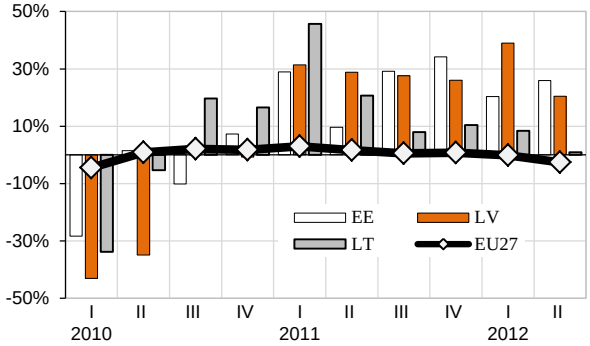

3.5.attēls. **Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

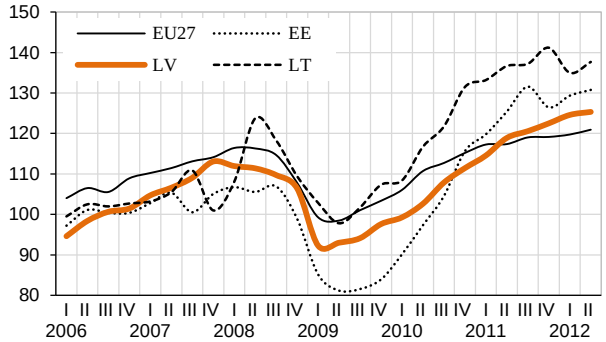

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

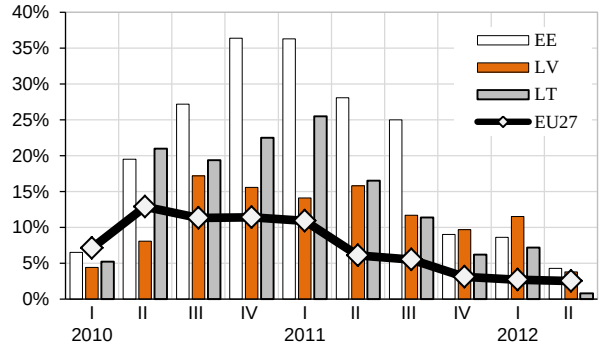

3.6.attēls. **Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

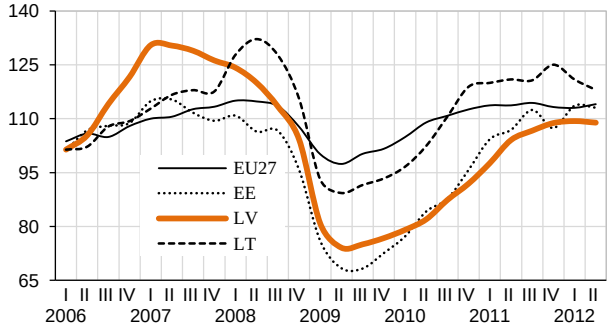

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

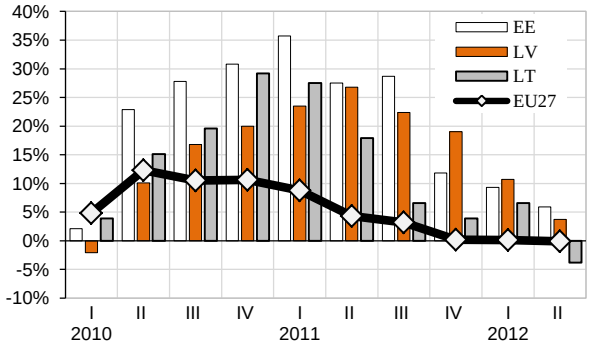

4. Ārējais sektors

Globālās finanšu krīzes izraisītās tekošā konta korekcijas ir beigušās. Stabilizējoties ekonomiskai situācijai, tekošā konta pārpalikums samērā strauji samazinājās un kopš 2010.gada 3.ceturkšņa tekošā konta bilance ir negatīva. 2011.gadā tekošā konta deficīts sasniedza 2,4% no IKP, savukārt 2012.gada 1.pusgadā – 2,9% no IKP (1.ceturksnī – 3,1% un 2.ceturksnī – 2,7% no IKP). Pašreizējais tekošā konta stāvoklis liecina par Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību.

Latvijas **tekošā konta** bilances izmaiņas 2011. gadā un 2012. gada 1. pusgadā galvenokārt nosaka izmaiņas ārējās tirdzniecības bilances posteņos.

Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm, importa dinamika kļūst arvien straujāka. 2011.gadā imports faktiskās cenās pieauga par 32,7%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bet eksports šajā pašā laikā pieauga par 25,4%, un **ārējās tirdzniecības deficīts** sasniedza 10,9% no IKP, kas bija par 3,8 procentpunktiem lielāks nekā pirms gada, bet krietni zemākā līmenī nekā pirms krīzes (2007.gadā – 24%). 2012.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, eksporta apjoms faktiskajās cenās pieauga par 10%, bet importa apjoms – par 14,9%. Straujāks importa nekā eksporta pieaugums noteica ārējās tirdzniecības bilances deficīta palielināšanos līdz 11,7% no IKP (2011.gada 1.pusgadā – 9,3%). Tomēr jāatzīmē, ka 2012.gada 2.ceturksnī eksporta apjoms bija gandrīz 1,5 reizes lielāks, nekā vidēji ceturksnī 2007.gadā, savukārt importa apjoms tikai par 5,7% pārsniedza 2007.gada ceturkšņu vidējo importa apjomu līmeni.

Pakalpojumu bilance ir pozitīva un kopš 2009.gada tā uzlabojas. 2011.gadā pakalpojumu bilance bija 6,5% no IKP, nosedzot vairāk nekā pusi ārējās tirdzniecības deficīta. 2012.gada 1.pusgadā pakalpojumu bilances pozitīvais saldo palielinājās līdz 7,3% no IKP un par 0,7 procentpunktiem pārsniedza iepriekšējā gada 1.pusgada līmeni.

Ienākumu bilances stāvokli galvenokārt nosaka nerezidentu ieguldījumu ienākumu izmaiņas. Krīzes laikā ienākumu bilance bija pozitīva, galvenokārt saistībā ar ārvalstu investoru zaudējumiem krīzes laikā. Ekonomiskajai situācijai uzlabojoties, ienākumu bilance kopš 2010.gada 3.ceturkšņa atkal ir kļuvusi negatīva. 2011.gadā kopumā ienākumu bilance bija ar nelielu deficītu -1% no IKP, savukārt 2012.gada 1.pusgadā ienākumu bilances deficīts palielinājās līdz 1,7% no IKP. Ienākumu bilances deficīta palielināšanās ir saistīta ar nerezidentu ieguldījumu ienākumu, t.sk. nerezidentiem izmaksāto dividenžu apjoma pieaugumu.

Kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs, saglabājoties iepriekšējo gadu līmenī. 2011.gadā kārtējo pārvedumu konta pārpalikums bija 3,1% no IKP. 2012.gada 1.pusgadā kārtējo pārvedumu konta bilance bija 3,2% līmenī no IKP. Šī konta stāvokli lielā mērā nosaka ES fondu līdzekļu ieplūde.

Atšķirībā no tekošā konta bilances, kas kopš 2010.gada 3.ceturkšņa ir samērā stabila, **finanšu konta** bilances svārstības pa ceturkšņiem ir ļoti izteiktas. 2011.gadā kopumā finanšu konta deficīts (bez rezerves aktīviem) bija 4,1% no IKP. 2012.gada 1.ceturksnī palielinājās valsts parādsaistības, kā rezultātā finanšu konta bilance bija

pozitīva (14,9% no IKP), savukārt 2.ceturksnī finanšu konts bija negatīvs (7,3% no IKP), ko noteica aktīvu pieaugums un noguldījumu samazinājums banku sektorā.

Līdz ar ārvalstu kapitāla plūsmu dinamikas un virziena maiņu ir mainījusies arī to struktūra. 2010.gadā ienākošo **ĀTI plūsmu** apjoms bija gandrīz četras reizes lielāks nekā 2009.gadā un veidoja gandrīz 1/3 daļu no 2010.gadā piesaistītām ārvalstu investīcijām Latvijas ekonomikā. 2011.gadā ĀTI ieplūde turpināja palielināties. Tiešo investīciju apjoms Latvijas ekonomikā gandrīz 4 reizes pārsniedza iepriekšējā gada ienākošās ĀTI plūsmas un bija 5,2% no IKP līmenī. Savukārt 2012.gada 1.pusgadā ienākošo ĀTI apjoms saistībā ar nerezidentu investīciju samazinājumu tirdzniecībā bija par 53% mazāks nekā gadu iepriekš, .

Saskaņā ar Latvijas starptautisko investīciju bilanci 2012.gada 2.ceturkšņa beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 6674,8 milj. latu (9497,4 milj. eiro), kas bija par 5,1% vairāk nekā 2011.gada 2.ceturkšņa beigās. ĀTI daļa uzkrātā ārvalstu kapitāla struktūrā veidoja 25,4 procentus.

Portfeļinvestīciju daļa ienākošās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos trīs gados nepārsniedz 10% no tām. 2010.gadā un 2011.gadā portfeļinvestīciju saldo bija negatīvs, ko galvenokārt noteica banku sektora ārvalstu aktīvu palielinājums portfeļinvestīciju veidā. Savukārt 2012.gada 1.pusgadā portfeļinvestīciju bilance bija tuvu nullei (-0,3% no IKP).

Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citām investīcijām. 2011.gadā citu ieguldījumu negatīvais saldo palielinājās, sasniedzot 7,2% no IKP. 2012.gada 1.ceturksnī citu ieguldījumu bilance jau bija pozitīva 5,1% no IKP, bet 2.ceturksnī atkal ar nelielu deficītu (1% no IKP). Citu investīciju bilances svārstības galvenokārt nosaka finanšu sektora stabilizācijas pasākumi.

Latvijas starptautisko investīciju bilances dati liecina, ka 2012.gada jūnija beigās valdības bruto ārējais parāds bija 5019,2 milj. latu apmērā (34% no IKP), t.i., par 14% lielāks nekā pirms gada. Latvijas kopējais bruto ārējais parāds 2012.gada jūnija beigās bija 145,2% no IKP, kas ir par 9,8 procentpunktiem zemākā līmenī nekā pirms gada.

Straujās izaugsmes gados **lata reālais efektīvais kurss** (REK)[1] pieauga attiecībā pret Latvijas galveno tirdzniecības partnervalstīm. Kopš 2009.gada marta lata REK pakāpeniski samazinājās, kas bija saistīts gan ar cenu līmeņa un darba algu samazināšanos, gan citu ar ražošanu saistīto izmaksu optimizāciju. 2011.gada pirmajā pusē, atsākoties inflācijai, lata REK palielinājās attiecībā pret attīstīto valstu valūtām, bet jau kopš pagājušā gada septembra REK tendences ir lejupvērstas. Tā 2012.gada augustā lata reālais efektīvais kurss, kas aprēķināts, izmantojot patēriņa cenu indeksus, bija par 3,5% mazāks nekā 2011.gada augustā.

Nodaļas turpinājumā atspoguļota preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika, maksājumu bilances tekošais un finanšu konts, kā arī lata efektīvā kursa izmaiņas.

[1] Latvijas Banka aprēķina lata reālo efektīvo kursu pret 13 galveno tirdzniecības partnervalstu valūtām. Lata reālais kurss ietver lata nominālā kursa izmaiņas pret Latvijas tirdzniecības partnervalsts valūtu, kā arī cenu izmaiņas Latvijā salīdzinājumā ar cenu izmaiņām tirdzniecības partnervalstī. Lata reālais efektīvais kurss parāda Latvijas relatīvo eksporta konkurētspēju pasaules tirgos. Galvenās tirdzniecības partnervalstis: ASV, Dānija, Francija, Igaunija, Itālija, Krievija, Lielbritānija, Lietuva, Nīderlande, Polija, Somija, Vācija un Zviedrija.

4.1.attēls. **Preču eksports un imports pa mēnešiem**

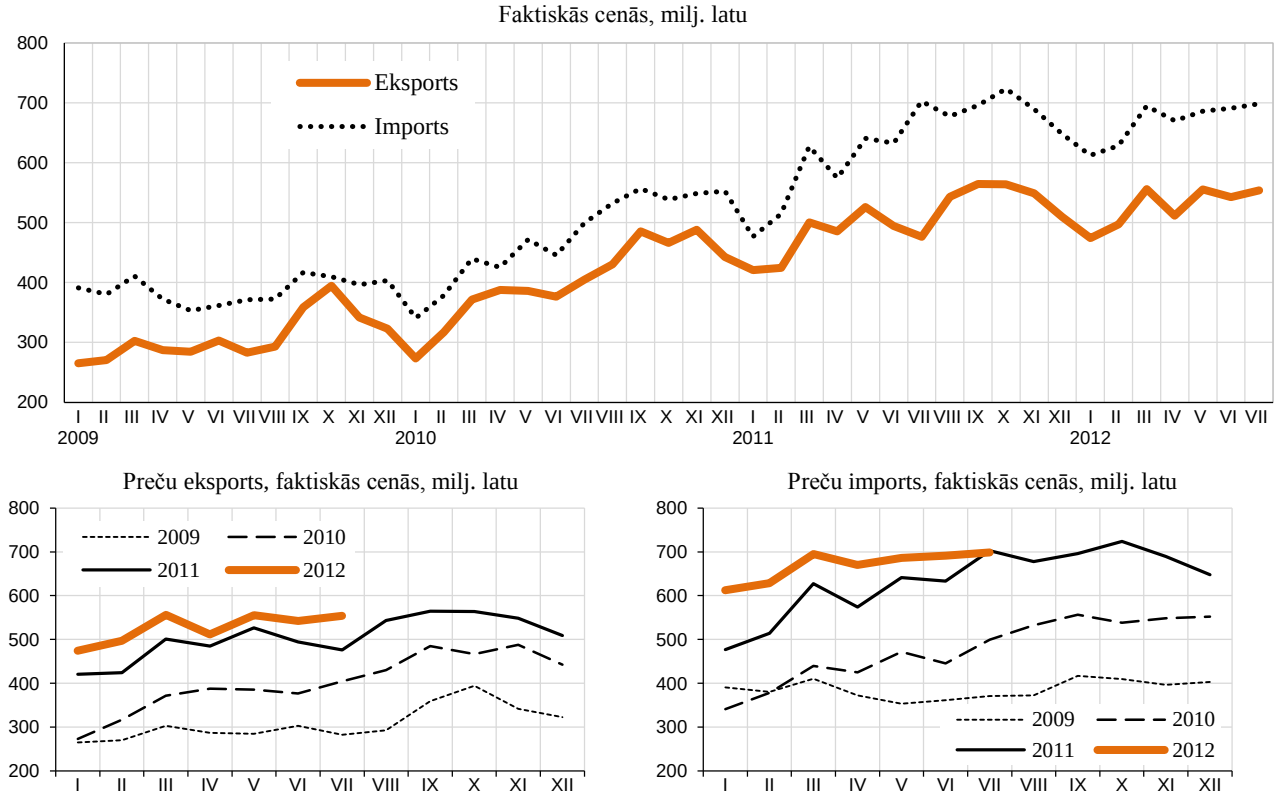

4.2.attēls. **Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem**

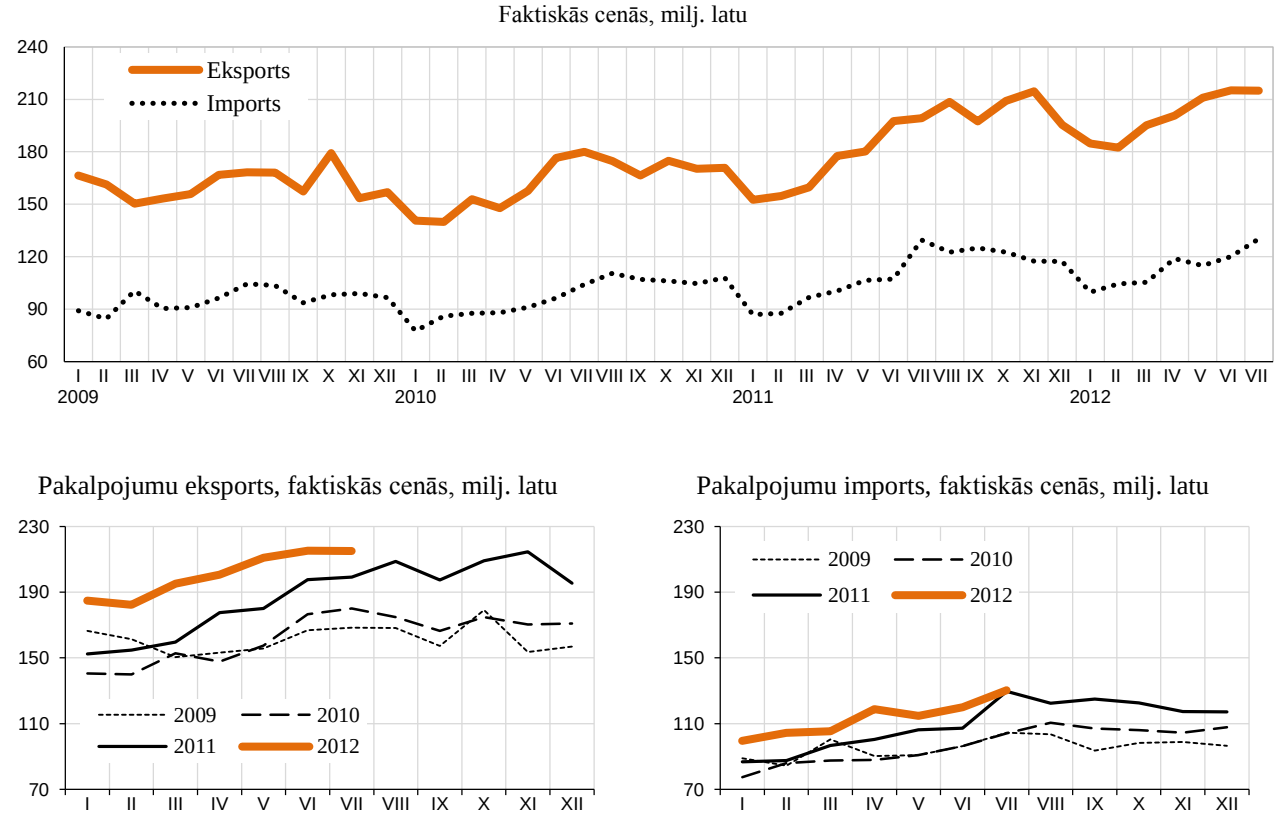

4.3.attēls. **Maksājumu bilance pa ceturkšņiem**

Maksājumu bilances konti, % no IKP

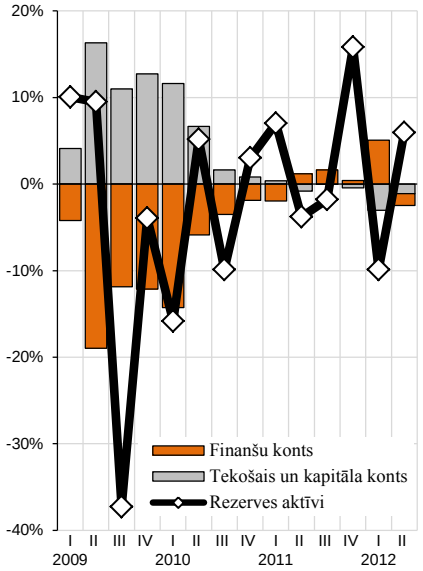

Maksājumu bilances tekošais konts, % no IKP

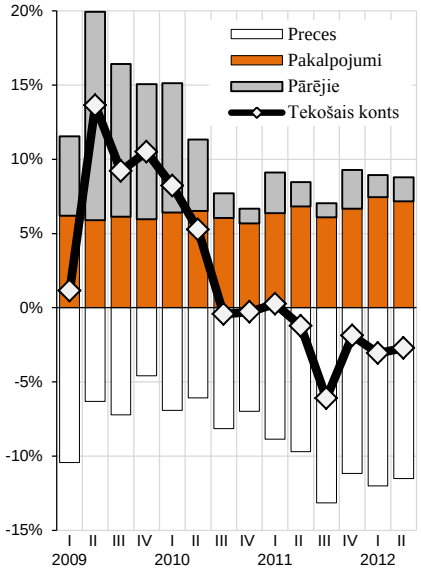

Maksājumu bilances finanšu konts, bez rezerves aktīviem, % no IKP

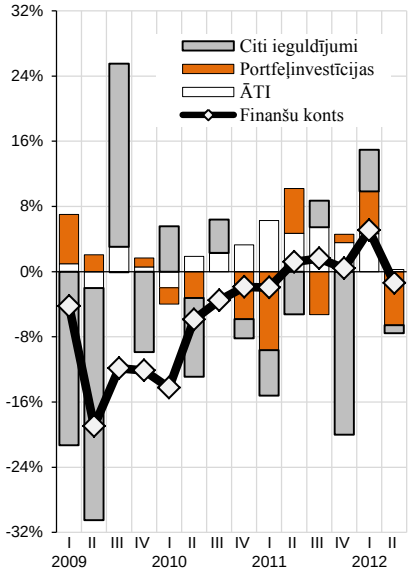

4.4.attēls. **Lata reālā efektīvā kursa indekss**

Pa mēnešiem, 2008.gada decembris = 100, aprēķināts, izmantojot **patēriņu cenu indeksu**

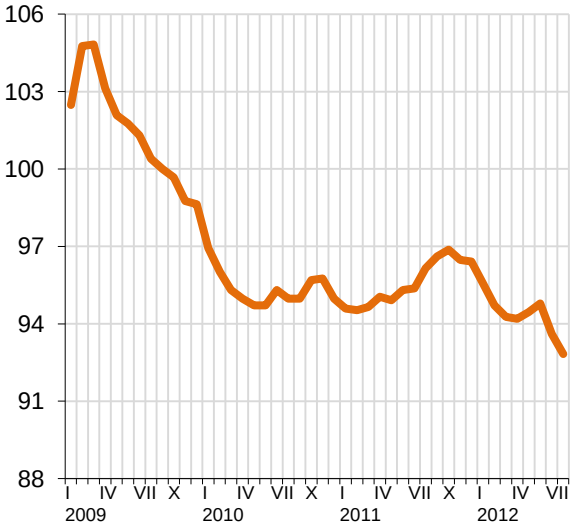

Pa mēnešiem, 2008.gada decembris = 100, aprēķināts, izmantojot **ražotāju cenu indeksu**

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors

Valdības finanses

Pozitīva tautsaimniecības attīstība, labāka nodokļu ieņēmumu izpilde, kā arī augstāki ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi un lielāki nenodokļu ieņēmumu apjomi turpina sekmēt fiskālās situācijas uzlabošanos.

2012. gada janvārī-augustā konsolidētajā kopbudžetā izveidojās pārpalikums 330,1 milj. latu apmērā, ieņēmumiem (3833,4 milj. latu) pārsniedzot izdevumus (3503,3 milj. latu). Salīdzinot ar 2011.gada attiecīgo periodu, šī gada janvārī-augustā konsolidētā kopbudžeta bilance ir uzlabojusies par 369,3 milj. latu. Pārpalikumu kopbudžetā 2012.gada astoņos mēnešos noteica straujāka ieņēmumu palielināšanās (par 14%) nekā pieauga izdevumi (par 3%), salīdzinot ar 2011. gada attiecīgo periodu.

2012.gada astoņos mēnešos konsolidētā **kopbudžeta ieņēmumi** turpināja augt un salīdzinājumā ar 2011.gada attiecīgo periodu bija par 471,9 milj. latu vairāk. Ieņēmumu pieaugumu galvenokārt sekmēja ieņēmumu pieaugums nodokļu ieņēmumos, ieņēmumu pieaugums no ārvalstu finanšu palīdzības, kā arī ieņēmumu pieaugums nenodokļu ieņēmumos. Jāatzīmē, ka ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumu pieaugumu noteica līdzekļu saņemšana par aizturētajiem ES fondu maksājumiem.

2012.gada astoņos mēnešos **kopējie nodokļu ieņēmumi** (ieskaitot iemaksas fondēto pensiju shēmā) bija 2884,1 milj. latu, kas ir par 323,4 milj. latu jeb 12,6% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. To galvenokārt noteica pievienotās vērtības nodokļa, sociālo apdrošināšanas iemaksu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa un uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2012. gada astoņos mēnešos bija 734,2 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2011. gada atbilstošo periodu ir par 114,9 milj. latu jeb 18,6 % vairāk, kas skaidrojams ar mazumtirdzniecības apgrozījuma un saimnieciskās darbības, kā arī importa apjoma pakāpenisku palielināšanos.

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2012.gada astoņos mēnešos bija 1167,9 milj. latu, t.i., par 141,3 milj. latu jeb 13,8 % vairāk kā 2011. gada atbilstošajā periodā, kas skaidrojams ar mazumtirdzniecības apjoma kāpumu. Savukārt pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2012.gada astoņos mēnešos tika veiktas 433,7 milj. latu apmērā, t.i., par 26,3 milj. latu jeb 6,5 % vairāk nekā 2011.gada atbilstošajā periodā. Tas skaidrojams ar deklarēto atmaksājamo summu pieaugumu, kā arī ar izveidoto pārmaksu atmaksu sistēmu, kas ļauj operatīvi izvērtēt pārmaksu pamatotību.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2012.gada astoņos mēnešos tika iekasēti 576,5 milj. latu apmērā, kas ir par 56,5 milj. latu jeb 10,9% vairāk nekā 2011.gada atbilstošajā periodā. Nodokļa ieņēmumu palielināšanos ietekmēja ar nodokli apliekamo ienākumu pieaugums, ko savukārt pozitīvi ietekmēja straujāks nodarbinātības un darba samaksas pieaugums. Saskaņā ar VID datiem 2011.gada jūnijā darba ņēmēju, par kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, skaits

pieaudzis par 2,2%, savukārt ienākumi palielinājušies par 7,4% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu 2011.gadā.

2012.gada astoņos mēnešos sociālās apdrošināšanas iemaksas (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) tika iekasētas 914,1 milj. latu apmērā, kas bija par 78,4 milj. latu jeb 9,4% vairāk nekā 2011.gada astoņos mēnešos. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 864,6 milj. latu un iemaksas fondēto pensiju shēmā – 49,6 milj. latu. Tāpat kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, tāpat arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu pieaugumu ietekmēja straujāks nodarbinātības un darba samaksas pieaugums.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2012.gada astoņos mēnešos tika iekasēti 163,5 milj. latu apmērā – par 40,7 milj. latu jeb 33,1% vairāk nekā 2011.gada astoņos mēnešos. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugumu ietekmēja nodokļa iemaksu pieaugums un atmaksu samazinājums, kas liecināja par labākiem uzņēmumu finanšu rezultātiem nekā iepriekš plānots. 2012.gada astoņos mēnešos atmaksātās summas samazinājušās par 17,8%, salīdzinot ar 2011.gada attiecīgo periodu. Savukārt uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas 2012.gada astoņos mēnešos pieaugušas par 33,5 milj. latu jeb 20,5%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2012.gada astoņos mēnešos bija 324 milj. latu, kas ir par 16,6 milj. latu jeb 5,4% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Akcīzes nodokļa ieņēmumu palielinājumu galvenokārt ietekmēja ieņēmumi no dabasgāzes, kas stājās spēkā 2011.gada 1.jūlijā. Tādējādi šī gada astoņos mēnešos iekasējot par 10,1 milj. latu vairāk nekā 2011.gada atbilstošajā periodā.

Akcīzes nodokļa no naftas produktiem ieņēmumu palielinājums par 5,4 milj. latu jeb 3,2%, akcīzes nodokļa no alkoholiskajiem dzērieniem ieņēmumu palielinājums par 0,9 milj. latu jeb 1,7% un akcīzes nodokļa no tabakas izstrādājumiem ieņēmumu palielinājums par 1,1 milj. latu jeb 1,6% salīdzinājumā ar 2011.gada atbilstošo periodu galvenokārt saistīts ar akcīzes nodokļa likmju celšanu no 2011.gada 2.pusgada.

Konsolidētā **kopbudžeta izdevumi** 2012.gada astoņos mēnešos palielinājās, taču ievērojami lēnāk nekā ieņēmumi – par 102,6 milj. latu. Pieaugums bija vērojams uzturēšanas izdevumos par 107,2 milj. latu jeb 3,4%, bet samazinājums – kapitālajos izdevumos par 4,4 milj. latu jeb 1,5 procentiem.

Analizējot atsevišķas konsolidētā kopbudžeta izdevumu pozīcijas var secināt, ka izdevumi pieauguši subsīdijām un dotācijām (par 37 milj. latu jeb 5,9%), procentu izdevumiem (par 23,5 milj. latu jeb 15%), kā arī precēm un pakalpojumiem (par 14,6 milj. latu jeb 3,4%), bet izdevumi samazinājušies sociālajiem pabalstiem (par 1,5 milj. latu jeb 0,1%).

Banku sektors

2012.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar 2011.gada attiecīgo periodu, banku piesaistīto noguldījumu atlikums pieauga par 6,4%, ko lielā mērā noteica nerezidentu noguldījumu pieaugums (par 27,4%).

Banku kredītportfeļa kvalitāte pakāpeniski uzlabojas. 2012.gada 2.ceturksnī kredīti ar maksājumu kavējumu ir samazinājušies par 36%, salīdzinot ar 2011.gada attiecīgo

periodu. Pozitīvi vērtējams kredītu rezidentiem ar maksājumu kavējumiem virs 90 dienām saukums par 40%, salīdzinot ar 2011.gada 2.ceturksni.

Kopumā banku sektorā 2012.gada 1.pusgadā pieauga rezidentiem no jauna izsniegto kredītu apjoms, savukārt samazinājās no jauna izsniegto kredītu skaits – banku sektorā kopumā rezidentiem no jauna izsniegti 40,6 tūkstoši kredīti 489,1 milj. latu apmērā, kas salīdzinot ar 2011.gada attiecīgo periodu bija par 57% mazāk, savukārt apjoma ziņā – par 15,3% vairāk. Tomēr kopējais rezidentiem izsniegto kredītu atlikums turpināja samazināties un 2012.gada 2.ceturksnī bija par 11% mazāks nekā 2011.gada attiecīgajā periodā.

2012.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, komerckredītu atlikumu sarukums bija lēnāks (par 3%), savukārt industriālo kredītu atlikumi šajā pašā laikā saruka par 11%. Komerckredīti un industriālie kredīti 2012.gada 2.ceturkšņa beigās veidoja 32,9% no kopējā izsniegto kredītu apjoma. Joprojām turpināja samazināties arī hipotekāro kredītu atlikumi (par 14,3%), bet patēriņu kredītu atlikumi saruka par 6,7%.

Tautsaimniecības nozarēm izsniegto kredītu atlikumi 2012.gada 2.ceturksnī bija par 11% mazāki nekā gadu iepriekš. No izsniegtajiem kredītiem vislielākais kredītu atlikumu īpatsvars ir operācijās ar nekustamo īpašumu (32%), apstrādes rūpniecībā (14%), tirdzniecībā un izmitināšanā (14%) un būvniecībā (8%). Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm 2012.gada 1.pusgadā rezidentiem visvairāk no jauna izsniegti kredīti lauksaimniecības nozarē, tirdzniecībā un apstrādes rūpniecībā, savukārt apjoma ziņā visvairāk kredītu izsniegti finanšu un apdrošināšanas darbību, kā arī elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarēs.

2012.gada sākumā latos izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes ir pietuvojušās eiro izsniegtajām procentu likmēm. Eiro izsniegto ilgtermiņu kredītu vidējā svērtā procentu likme bija 7,2%, pārsniedzot latos izsniegto ilgtermiņu kredītu vidējo svērto procentu likmi, kas sasniedza pēdējo gadu zemāko rādītāju (6,9%). Eiro izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās līdz 3,5%, arī sasniedzot zemāko rādītāju pēdējo gadu laikā, bet nepārsniedzot latos izsniegto īstermiņa kredītu procentu likmi.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālajiem rādītājiem, nodokļu ieņēmumiem, izsniegtajiem kredītiem, to struktūru un veidiem, kā arī izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

5.1.attēls. **Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji**, milj. latu

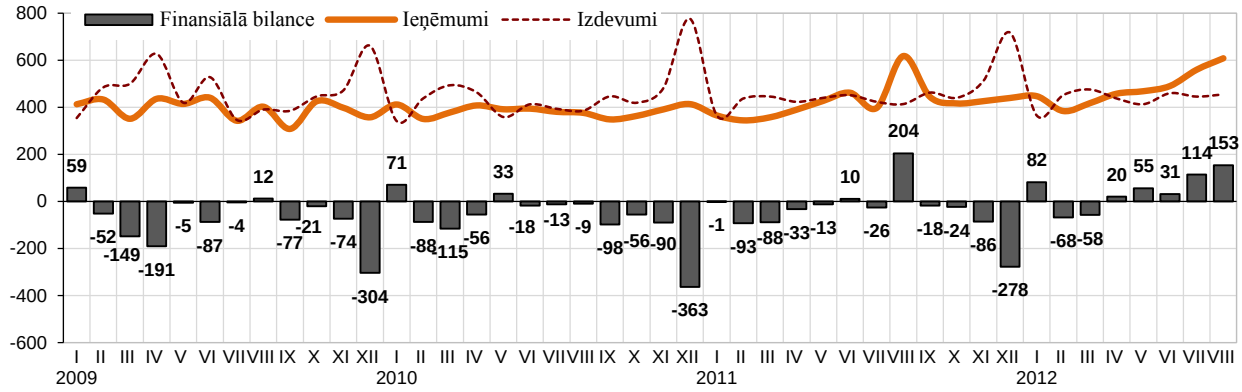

5.2.attēls. **Nodokļu ieņēmumi**

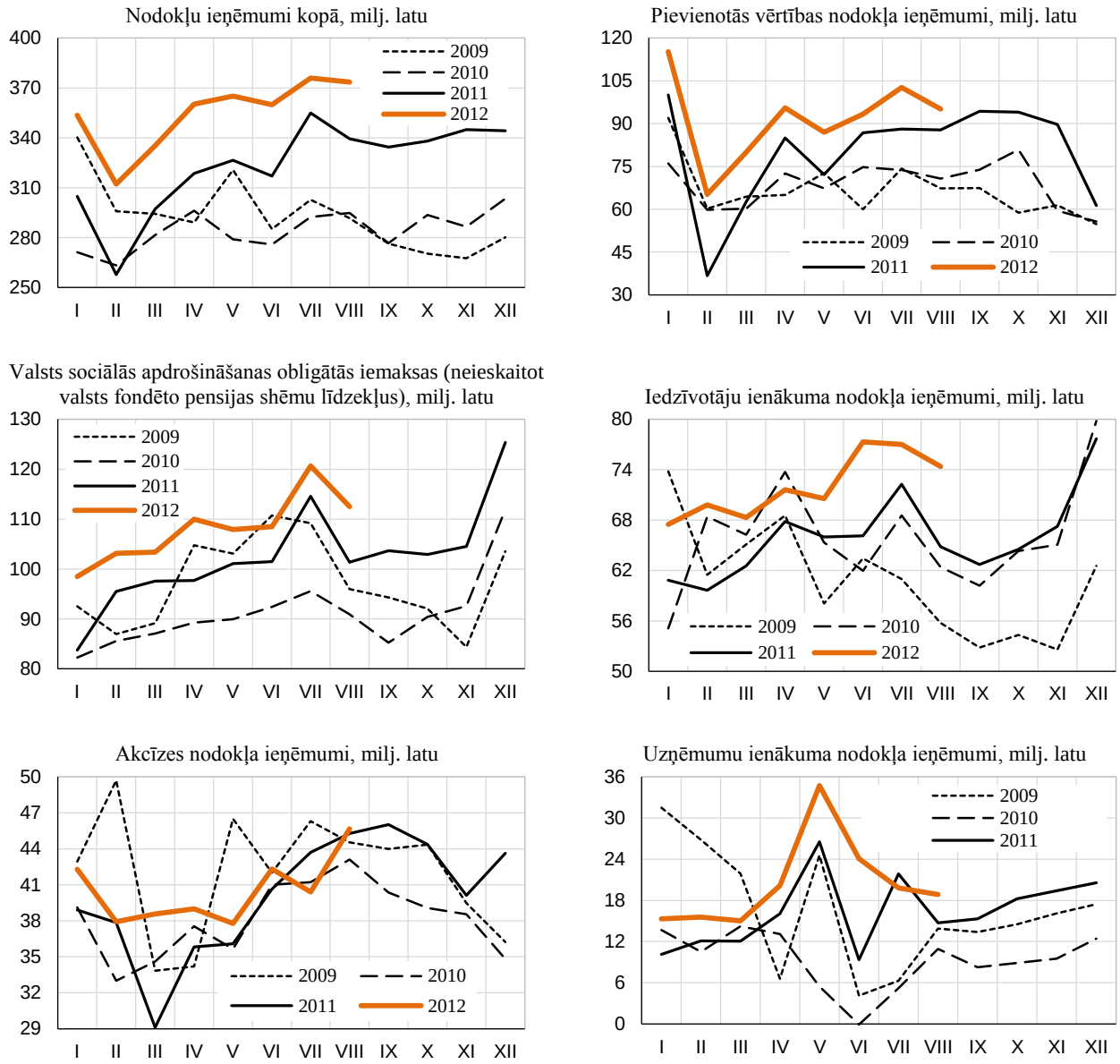

5.3.attēls. **Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti**

Izsniegtie kredīti kopā

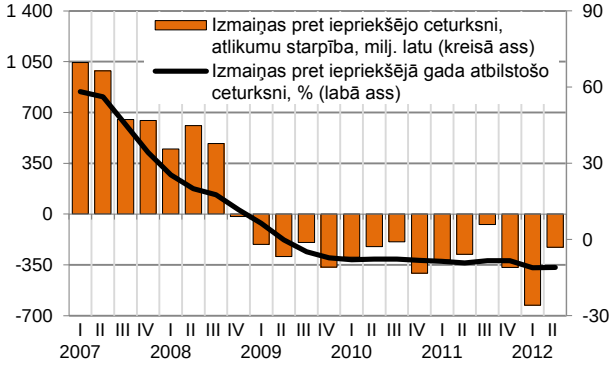

Izsniegto kredītu apjoms un struktūra, perioda beigās, milj. latu

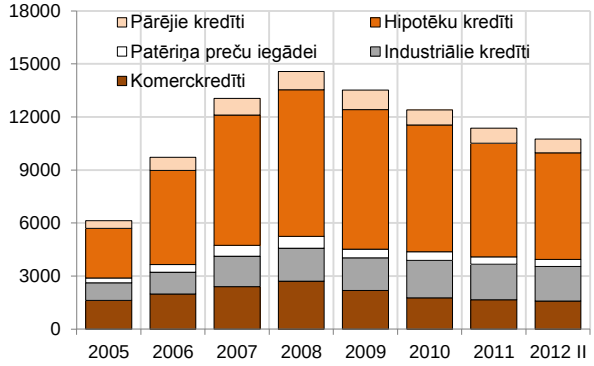

Izsniegtie kredīti pa to veidiem, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

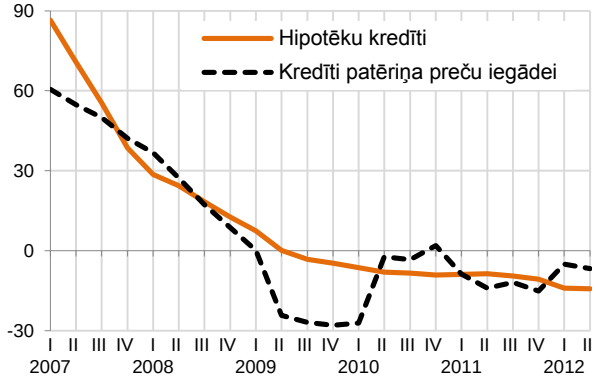

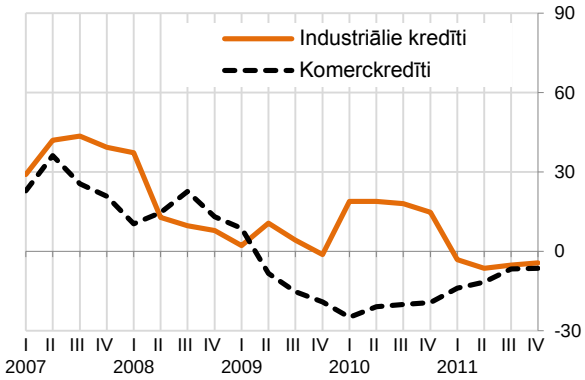

Kredīti rezidentiem sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm

Izsniegto kredītu atlikumi perioda beigās, milj. latu

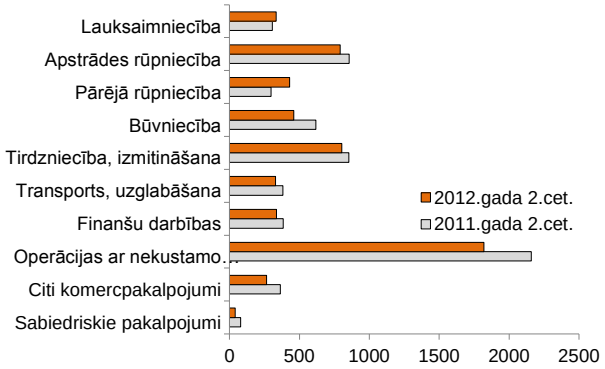

Izsniegto kredītu atlikumu struktūra, %
(2012. gada 2.ceturkšņa beigās)

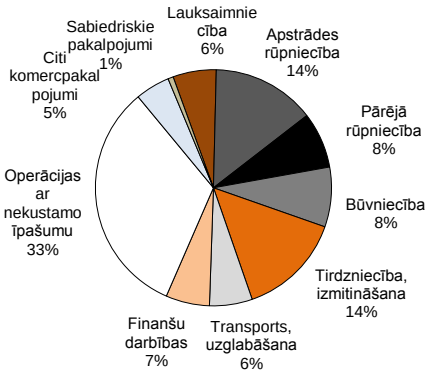

5.4.attēls. **Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem**, (latos un eiro)

Īstermiņa procentu likme

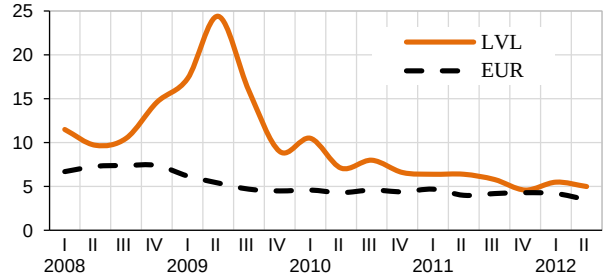

Ilgtermiņa procentu likme

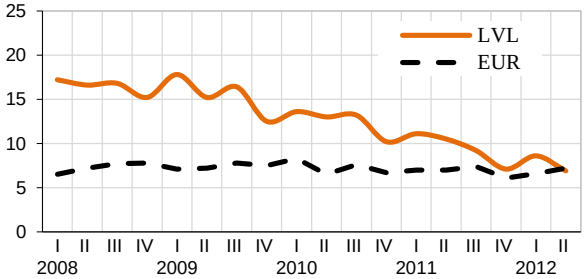

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas novērtējumu nodarbināto skaits 2011.gadā palielinājās par 2,5%, salīdzinot ar 2010.gadu. Gada laikā būtiski samazinājās arī bezdarba līmenis. Vidēji 2011.gadā tas veidoja 16,4%, kas ir par 3,3 procentpunktiem mazāk nekā 2010.gadā.

2012.gadā pirmajā pusē situācija darba tirgū turpināja uzlaboties – palielinās nodarbinātība un iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte, pakāpeniski samazinās arī bezdarbs.

Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem 2012.gada 2.ceturksnī nodarbināto skaits sasniedza 877 tūkstošus, kas ir par 2,2% jeb 18,9 tūkst. vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Vienlaikus ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir pieaudzis mēreni (par 1%). Bezdarba līmenis 2012.gada 2.ceturksnī bija 16,1%, kas ir par 1 procentpunktu mazāk nekā pirms gada.

Reģistrētā bezdarba līmenis 2012.gada septembra beigās sasniedza zemāko līmeni kopš 2009.gada aprīļa un bija 11% – reģistrēti bija 108,3 tūkstoši bezdarbnieku, kas ir par 23,3 tūkstošiem mazāk nekā 2011.gada septembrī. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājas Latgales reģionā (20,6%), bet zemākais – Rīgā (7%). 2012.gada augustā 45% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Kopš 2010.gada vidus ir vērojams arī salīdzinoši stabils reģistrēto brīvo darbavietu pieaugums. 2012.gada septembra beigās kopumā bija reģistrētas 5073 vakances, kas bija par 36,2% vairāk nekā 2011.gada atbilstošajā periodā, bet par 2,3% mazāk nekā iepriekšējā mēnesī.

Iedzīvotāju ienākumi

Līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos un augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējais atalgojums tautsaimniecībā pakāpeniski palielinās. 2011.gadā vidējā bruto alga palielinājās par 4,3%, salīdzinot ar 2010.gadu. Atalgojums pieauga vienlīdz strauji gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā, turklāt pieaugums bija vērojams faktiski visās nozarēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums relatīvā izteiksmē bija komercpakalpojumu sektorā, kā arī lauksaimniecībā un mežizstrādes nozarē.

2012.gada 2.ceturksnī bruto darba alga pieauga par 3,7%, salīdzinot ar 2011.gada 2.ceturksni, un bija 481 lats. Visaugstākā darba alga bija Rīgas reģionā. Gada griezumā algas pieauga gan privātajā sektorā, gan sabiedriskajā sektorā, kaut arī sabiedriskajā sektorā pieaugums bija nedaudz straujāks (4,6%) nekā privātajā sektorā (par 3,4%).

Nozaru griezumā straujākais atalgojuma pieaugums bija transporta un uzglabāšanas nozarē (par 10,6%), elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē (6,4%) un valsts pārvaldē (6,5%). Vienlaikus nozīmīgs atalgojuma pieaugums bija vērojams arī apstrādes rūpniecībā un finanšu pakalpojumu nozarē. Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu pakalpojumu nozarē – vidēji 1015 lati mēnesī.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. **Nodarbinātība**

Nodarbināto skaita izmaiņas pa ceturkšņiem
2011.g. I ceturksnis=100

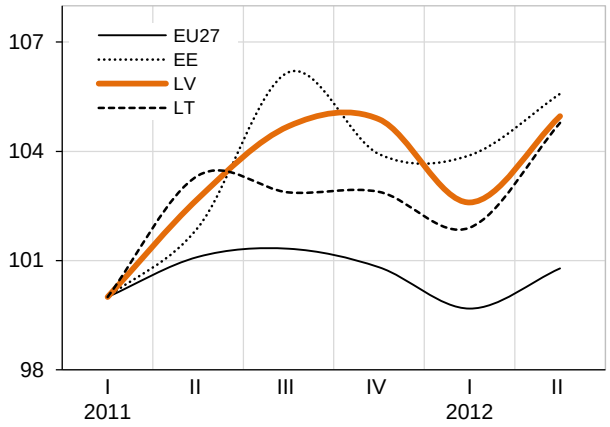

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, tūkstošos, vecuma grupā 15-74 gadi

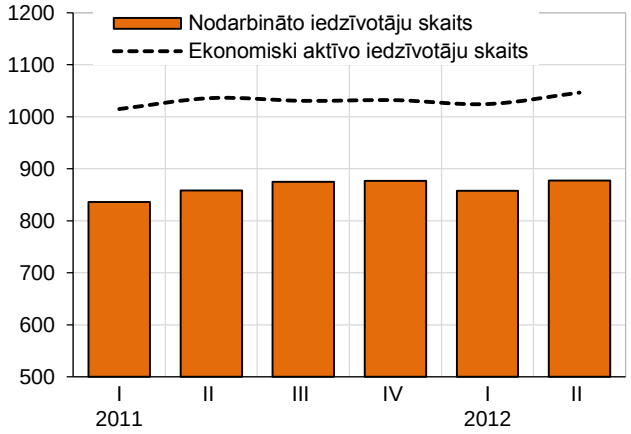

6.2.attēls. **Bezdarbs**

Reģistrēto bezdarbnieku skaits,
tūkstošos

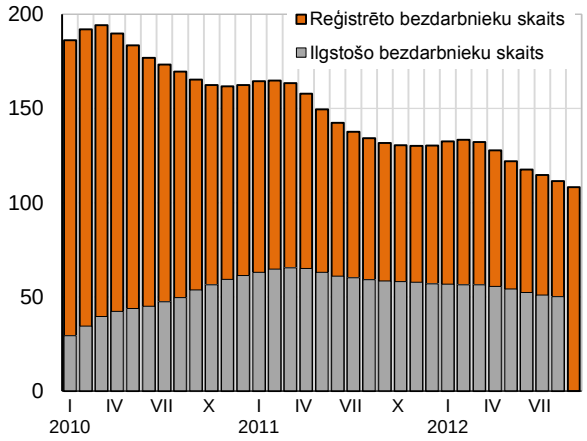

Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojumu datiem, sezonāli neizlīdzināti dati

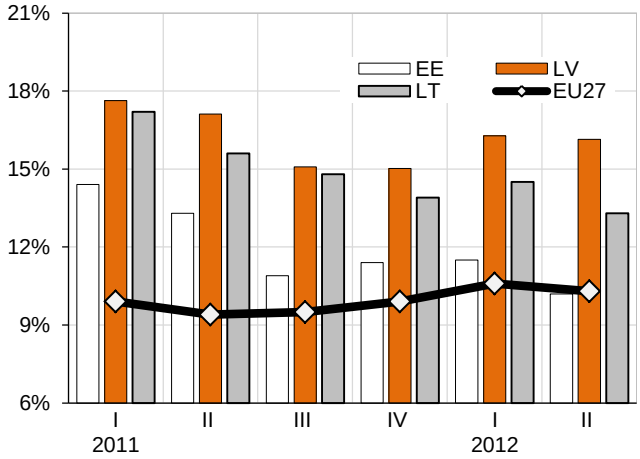

6.3.attēls. **Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa**

latos

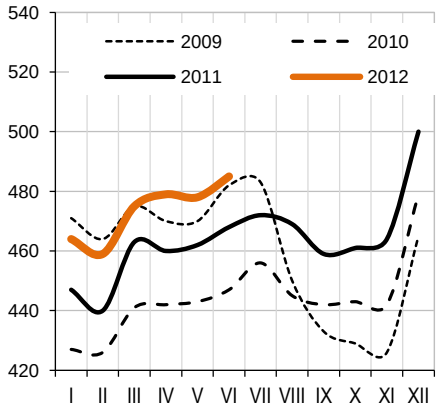

izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

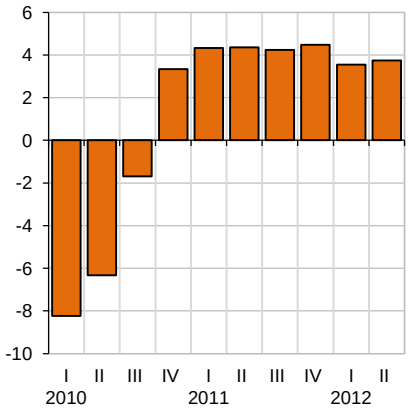

12 mēnešu slīdošais vidējais indekss, 2008.gada decembris = 100

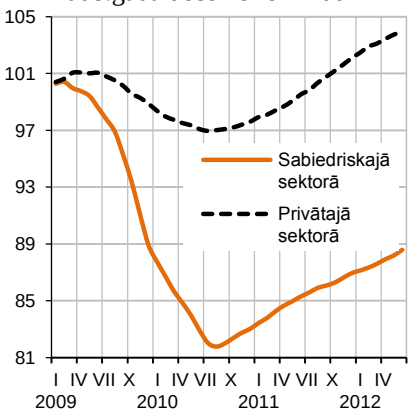

7. Cenas

2011.gada beigās **patēriņa cenas** bija par 4% augstākas nekā 2010.gada decembrī, bet vidēji 2011.gada laikā cenu līmenis pieauga par 4,4%, salīdzinot ar 2010.gada vidējo līmeni. Kopējā patēriņa cenu līmeņa pieaugumu 2011.gadā noteica būtisks degvielas un administratīvi regulējamo cenu kāpums, kā arī cenu palielinājums pārtikai. Degvielai cenas gada laikā pieauga par 12,5%. Administratīvi regulējamo cenu kāpumu par 6,8% galvenokārt ietekmēja elektroenerģijas un dabasgāzes tarifu kāpums, kā arī PVN un akcīzes nodokļa likmes palielināšana dabasgāzei.

Patēriņa cenu līmenis turpināja pieaugt arī 2012.gada četros mēnešos. To lielā mērā ietekmēja energoresursu (degviela, dabasgāze) sadārdzināšanās un pārtikas cenu kāpums pasaulē. Savukārt no aprīļa līdz augustam cenu līmenis pakāpeniski mazinājās. To noteica gan sezonālie faktori pārtikai un apģērbam, gan pievienotās vērtības nodokļa likmes samazināšana ar 2012.gada 1.jūliju. Vienlaikus vasaras mēnešos bija vērojams cenu kāpums degvielai, kas neļāva kopējam cenu līmenim samazināties straujāk.

Pēc vairākus pēdējos mēnešus vērojamā cenu samazinājuma, septembrī patēriņa cenas atkal palielinājās. Septembrī, salīdzinot ar augustu, vidējais patēriņa cenu līmenis pieauga par 0,5%, bet, salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, patēriņa cenas ir palielinājušās par 1,8%. Tajā pašā laikā gada vidējā inflācija, kas ir rādītājs kuru izmanto Mastrihtas kritēriju vērtēšanā, turpina samazināties – septembrī gada vidējā inflācija bija 2,9 procenti.

Cenu līmeņa kāpumu septembrī galvenokārt noteica apģērbu un apavu, kā arī degvielas sadārdzināšanās. Apģērbiem un apaviem mēneša laikā sezonālo faktoru ietekmē cenas pieauga par 5%, kas praktiski veidoja pusi no kopējā cenu līmeņa pieauguma septembrī. Būtiski patēriņa cenas ietekmēja arī degviela, kam mēneša laikā cenas pieauga par 3,3%, kā rezultātā kopējais patēriņa cenu līmenis pieauga par 0,2 procentpunktiem.

2012.gada augustā, salīdzinot ar iepriekšējā gada augustu, kopējais **ražotāju cenu** līmenis rūpniecībā palielinājās par 2,2%. Ražotāju cenas vietējā tirgū realizētajai produkcijai pieauga par 2,9%, bet eksportētajai produkcijai – par 1,2%. Kopējā ražotāju cenu līmeņa kāpumu lielākā mērā ietekmēja ražotāju cenu pieaugums elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozarē (par 6,8%).

Savukārt apstrādes rūpniecībā, pēc straujā ražotāju cenu pieauguma 2010.gadā un 2011.gada pirmajā pusē, turpmākajos mēnešos cenu dinamika kopumā ir mērena. 2012.gada augustā, salīdzinot ar 2011.gada augustu, ražotāju cenas pieauga tikai par 0,6%. Gada laikā apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas līdzīgi augušas gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, gan eksportētajai produkcijai, attiecīgi par 0,3% un 0,9 procentiem. Šajā laika periodā vietējā tirgū realizētajai produkcijai būtiski ražotāju cenas pieauga elektrisko iekārtu ražošanā (par 7,5%), kā arī poligrāfijā un ierakstu reproducēšanā (par 5,4%). Savukārt ražotāju cenas eksportētajai produkcijai gada laikā visvairāk pieauga pārtikas produktu ražošanā (par 5,5%), datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā (par 24,8%), kā arī kokapstrādē (par 2,3%).

Turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par patēriņa un ražotāju cenu pārmaiņām.

7.1.attēls. **Patēriņa cenu pārmaiņas**,
% pret iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi
(12 mēnešu inflācija)

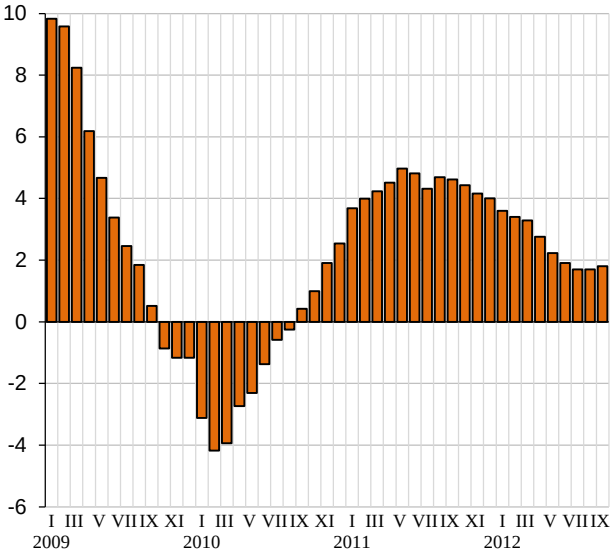

2008.gada decembris = 100

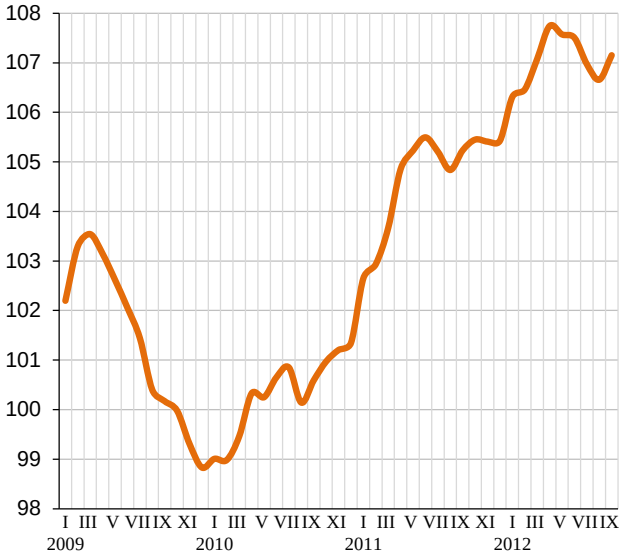

7.1.tabula. **Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos**

		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2011	Janvāris	1,3	3,7	-0,5
	Februāris	0,3	4,0	0,2
	Marts	0,7	4,2	0,8
	Aprīlis	1,1	4,5	1,5
	Maijs	0,4	5,0	2,1
	Jūnijs	0,3	4,8	2,6
	Jūlijs	-0,3	4,3	3,0
	Augusts	-0,4	4,7	3,4
	Septembris	0,4	4,6	3,8
	Oktobris	0,2	4,4	4,1
	Novembris	0,0	4,2	4,2
	Decembris	0,0	4,0	4,4
2012	Janvāris	0,8	3,6	4,4
	Februāris	0,1	3,4	4,3
	Marts	0,6	3,3	4,2
	Aprīlis	0,6	2,8	4,1
	Maijs	-0,2	2,2	3,8
	Jūnijs	-0,1	1,9	3,6
	Jūlijs	-0,5	1,7	3,4
	Augusts	-0,3	1,7	3,1
	Septembris	0,5	1,8	2,9

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās**,
iepriekšējā gada decembris =100

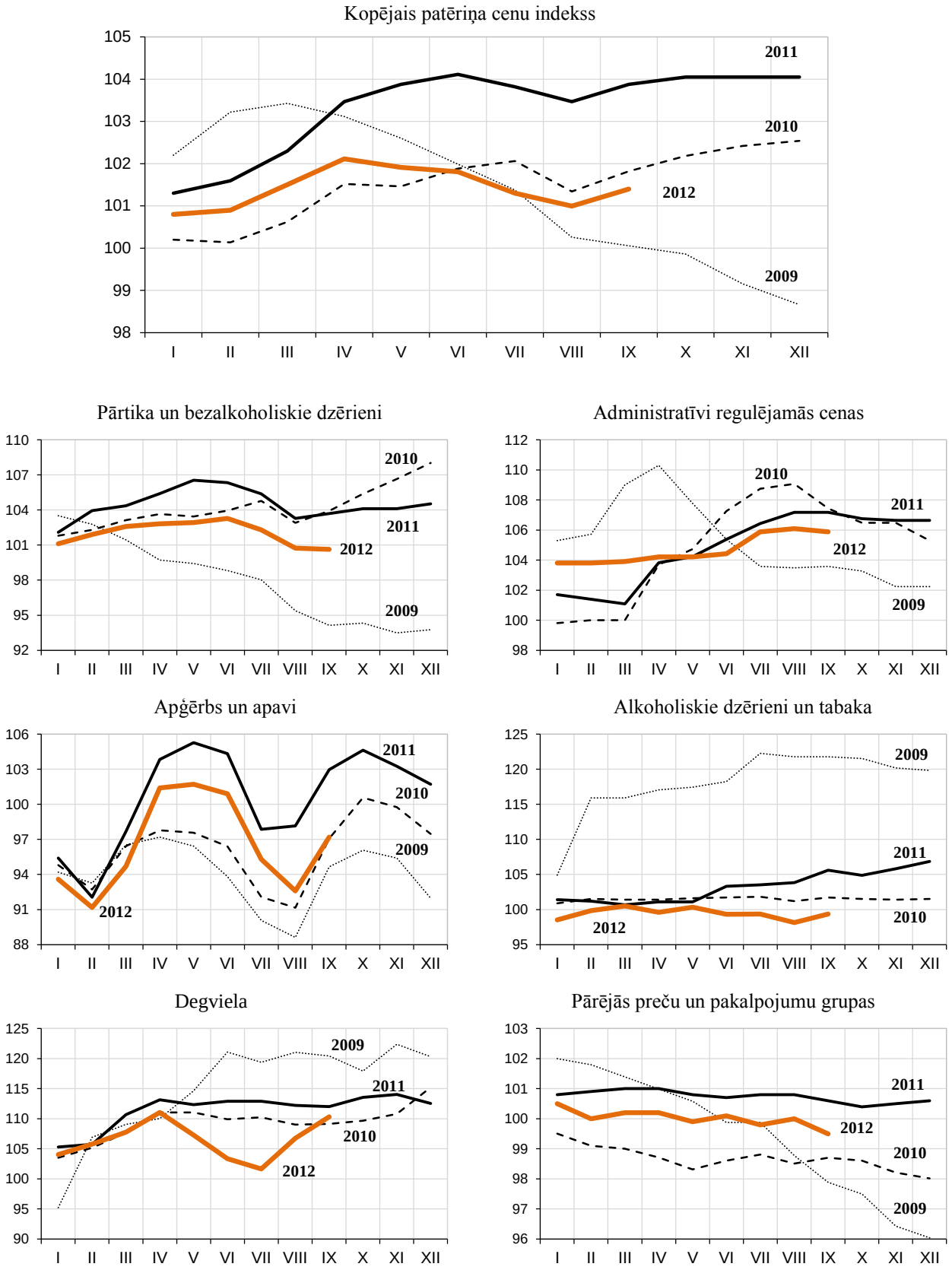

7.3.attēls. **Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu**

12 mēnešu inflācija, procentpunkti

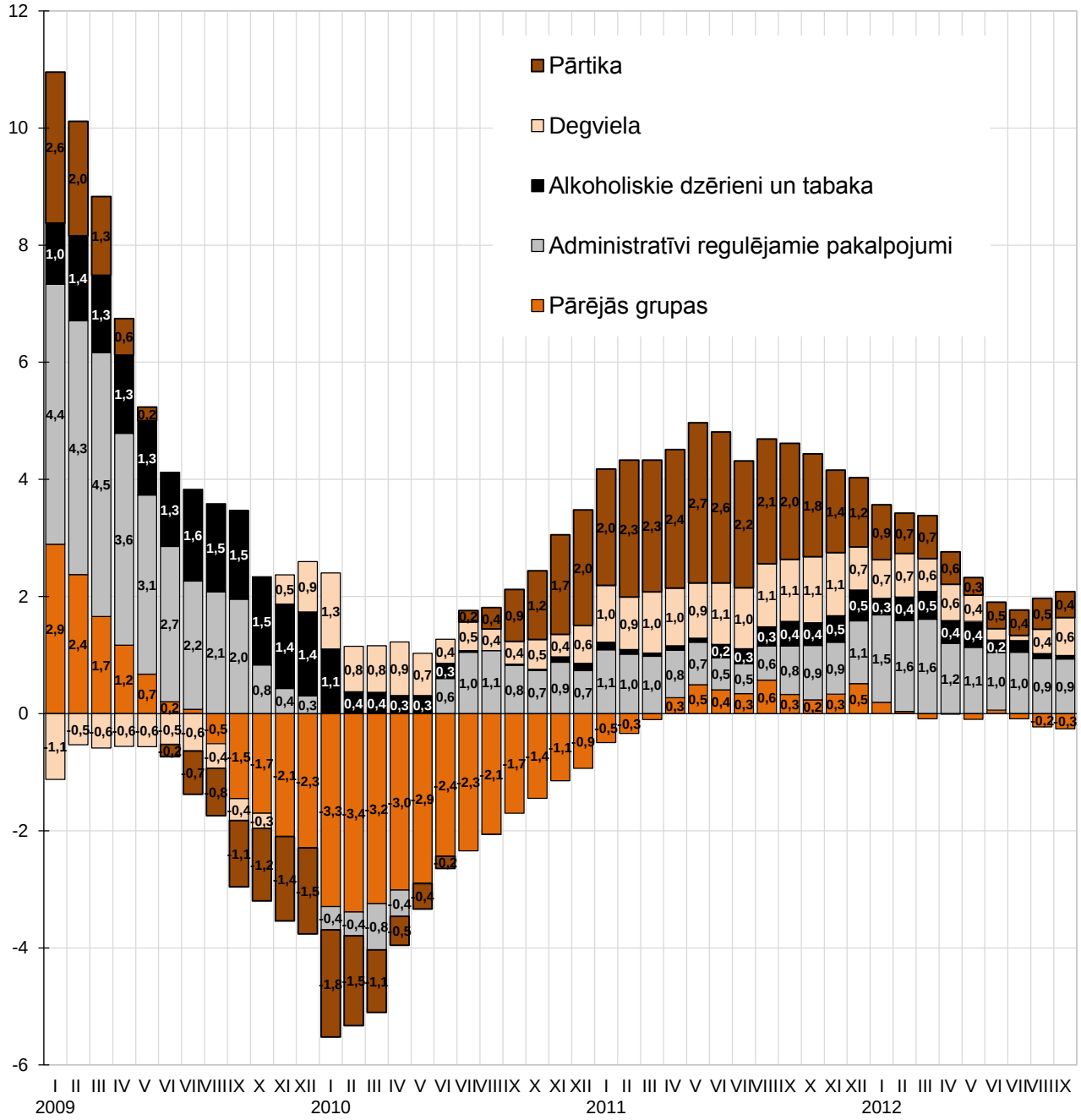

7.4.attēls. **Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem**, 2009.gada decembris =100

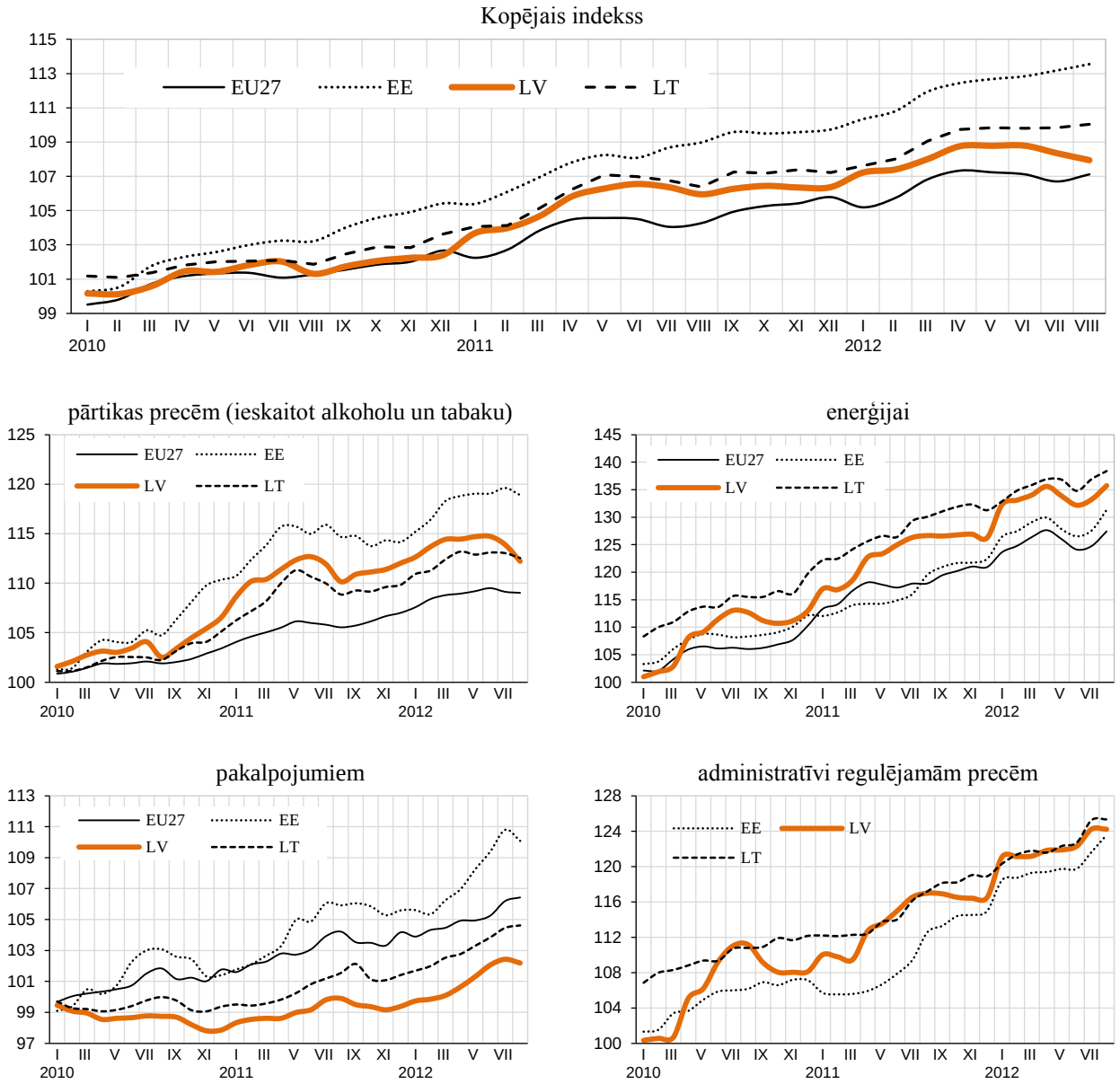

7.5.attēls. **Ražotāju cenu pārmaiņas**

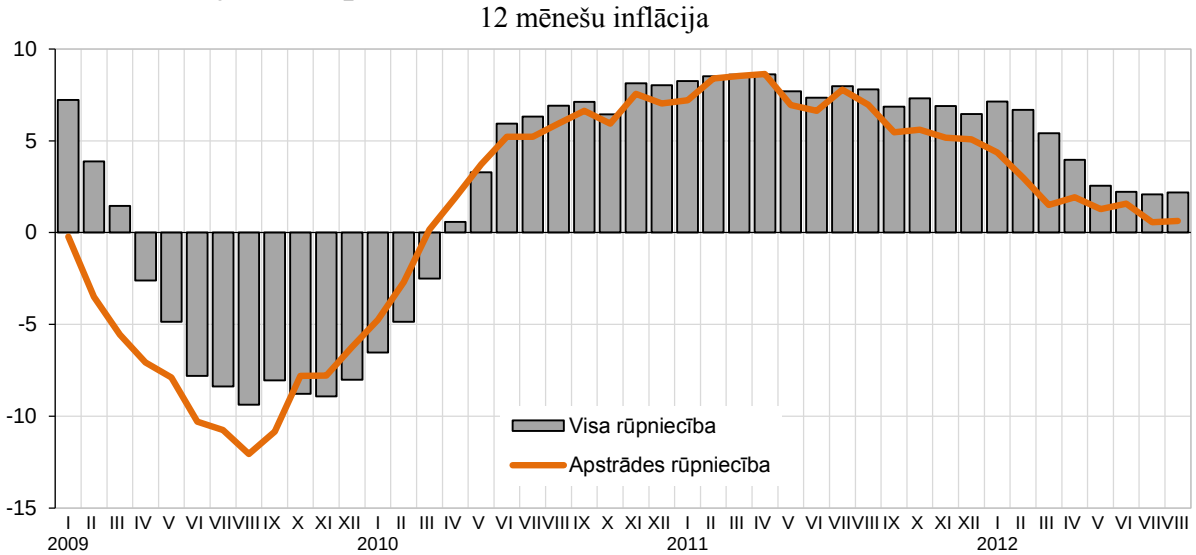

7.6.attēls. **Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā**

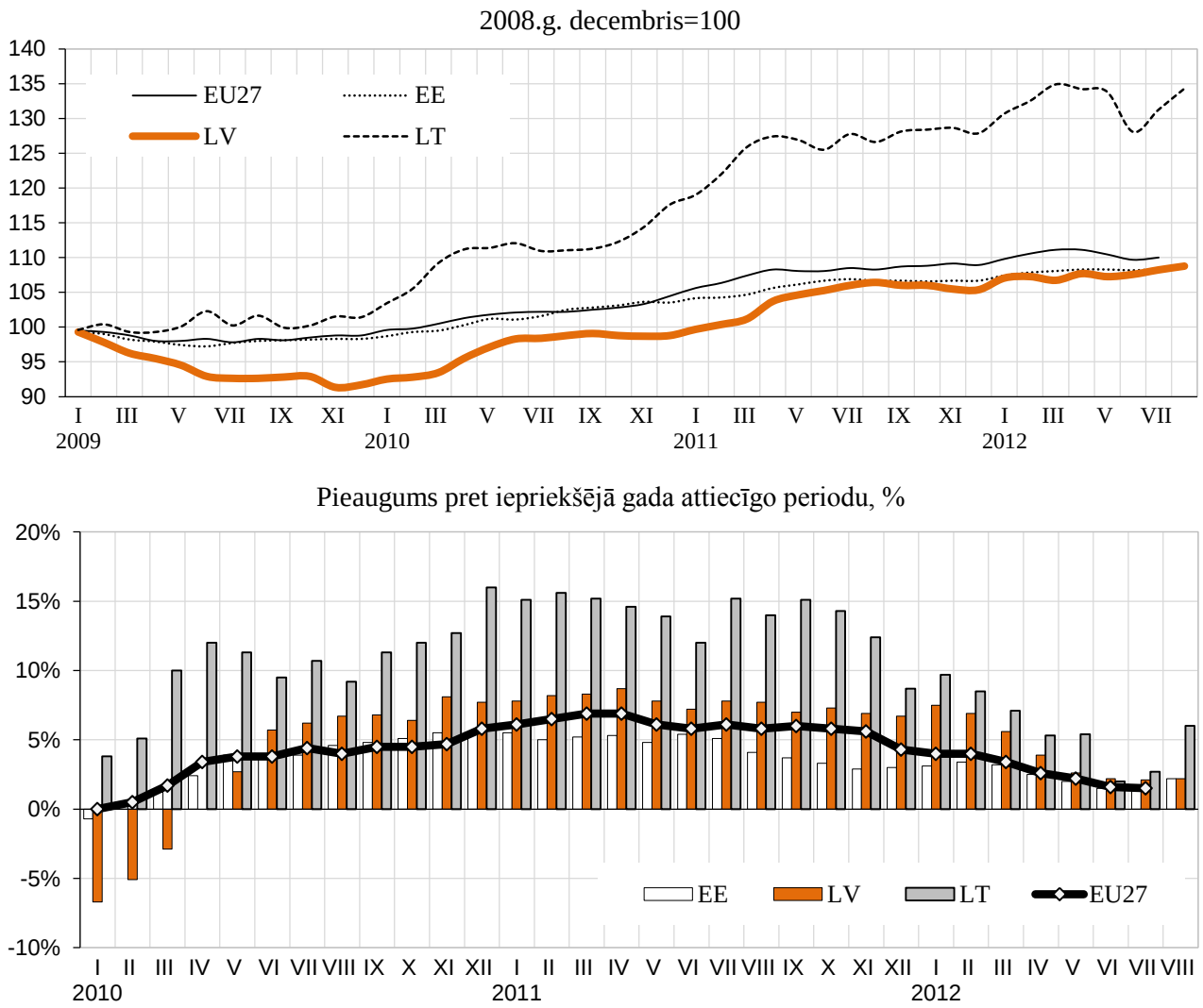

7.7.attēls. **Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas**, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

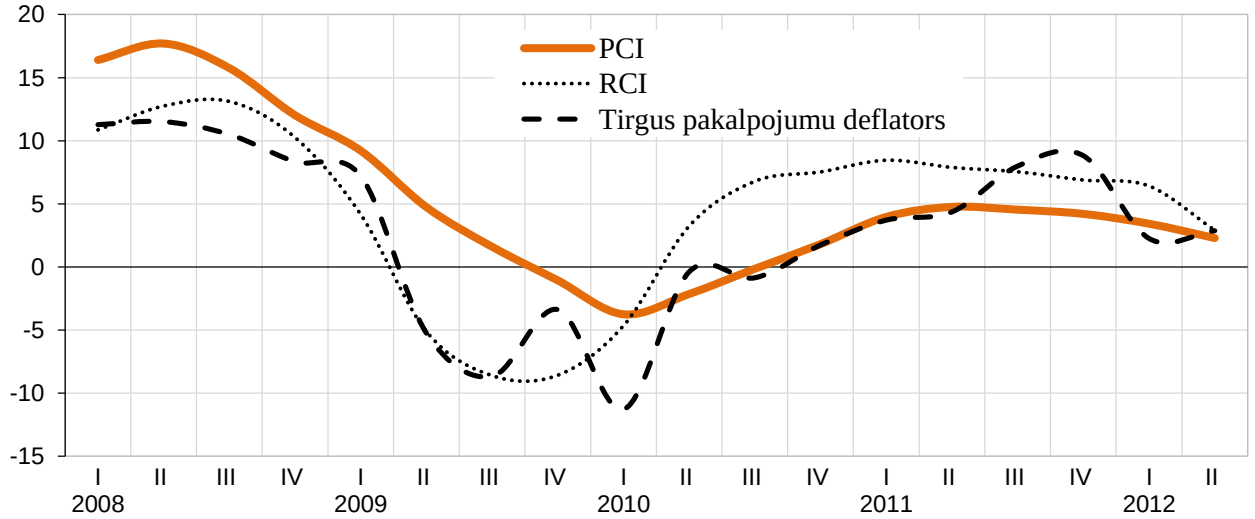

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. 2012.gada sākumā ES kopumā bija vērojama zema ekonomiskā aktivitāte un aktuālākie statistikas dati liecina, ka gada otrajā pusē situācija ievērojami neuzlabojas. Starptautiskais Valūtas fonds prognozē, ka tuvākajā laikā izaugsme Eiropā būs vāja un atveseļošanās noritēs ļoti pakāpeniski.

Tajā pašā laikā Latvijas ekonomika pagaidām ir bijusi salīdzinoši noturīga pret ārējās vides satricinājumiem – 2012.gadā līdz šim vērojams pieaugums eksportā, apstrādes rūpniecībā, transporta pakalpojumos, mazumtirdzniecībā, nodokļu ieņēmumos. Latvijas lielākās tirdzniecības partnervalstīs kā, piemēram, Vācija, Zviedrija, Krievija un pārējās Baltijas valstīs vērojama izaugsme. Pretēji tendencēm ES, Latvijas iedzīvotāju un uzņēmēju konfidence nav pasliktinājusies. Tomēr joprojām lielā nenoteiktība par globālās ekonomikas attīstības perspektīvām un saspringtā situācija eirozonā liek piesardzīgi vērtēt Latvijas tautsaimniecības attīstību nākamgad.

Sagaidāms, ka Latvijas preču un pakalpojumu eksporta apjomu pieaugums (salīdzināmās cenās) jau šogad salīdzinājumā ar 2011.gadu būs mērenāks. Lēnāks eksporta pieaugums nozīmē, ka arī tā pozitīvais efekts uz tautsaimniecību kļūs mērenāks. Vienlaikus šogad pakāpeniski turpinās palielināties iekšzemes pieprasījums. Taču straujāku privātā patēriņa kāpumu joprojām ierobežos lielās mājsaimniecību parādsaistības un arī relatīvi augstais bezdarbs. Savukārt kopējo investīciju dinamiku ietekmēs komercbanku piesardzīgā kreditēšanas politika, bet privātā sektora investīcijas noteiks uzņēmēju nogaidošais noskaņojums attiecībā uz nākotnes perspektīvām.

8.1.tabula. **IKP dinamika**, % pret iepriekšējo gadu

	2010	2011	2012p	2013p
IKP no izlietojuma puses	**-0,3**	**5,5**	**5,0**	**3,7**
Privātais patēriņš	2,4	4,5	5,4	5,0
Valsts patēriņš	-7,9	1,1	0,7	2,6
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-18,1	27,9	13,5	6,6
Eksports	11,6	12,7	2,9	1,4
Imports	11,4	22,7	3,3	3,3
IKP pa nozarēm	**-0,3**	**5,5**	**5,0**	**3,7**
Lauksaimniecība	-8,9	-0,5	6,4	3,5
Apstrādes rūpniecība	19,1	11,7	7,6	2,9
Pārējā rūpniecība	2,8	-0,9	-1,8	0,4
Būvniecība	-31,1	11,9	20,4	14,5
Tirdzniecība, izmitināšana	0,2	9,5	6,9	4,6
Transports un uzglabāšana	-1,8	8,1	4,3	3,1
Citi komercpakalpojumi	2,5	1,2	1,2	1,9
Sabiedriskie pakalpojumi	-8,2	0,6	1,1	3,2

p – Ekonomikas ministrijas prognoze

Pat neraugoties uz iespējamo izaugsmes tempu pavājināšanos 2012.gada nogalē, kopumā šogad IKP var par 5% pārsniegt 2011.gada līmeni. Savukārt 2013.gadā, ņemot vērā prognozēto vājo izaugsmi ES, Latvijas tautsaimniecības attīstības tempi būs mērenāki un IKP pieaugums varētu būt 3,7% robežās.

2012. un 2013.gadā vairumā tautsaimniecības pamatnozaru saglabāsies izaugsme, tomēr pieauguma tempi būs lēnāki nekā 2011.gadā. Izņēmums ir būvniecības nozare, kurā šogad sagaidāma ļoti strauja izaugsme, bet jāņem vērā, ka nozare tikai sāk atgūties no ievērojamā būvniecības apjoma samazinājuma krīzes laikā.

Arī 2013.gadā joprojām vērā ņemams ieguldījums izaugsmē būs uz eksportu vērstām nozarēm – it īpaši apstrādes rūpniecībai. Savukārt, augot privātajam patēriņam, palielināsies tirdzniecības nozares sniegto pakalpojumu apjomi. Pieaugums sagaidāms arī sabiedriskajiem un komercpakalpojumiem.

Darba tirgus

Situācija darba tirgū turpinās uzlaboties, tomēr vienlaikus ar ekonomikas izaugsmes tempu pakāpenisku palēninināšanos, arī darba tirgus atlabšana varētu kļūt mērenāka. Paredzams, ka 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, nodarbināto skaits palielināsies par 1,5%. Turpretim 2013.gadā nodarbinātības pieaugums varētu būt nedaudz lēnāks – aptuveni par 1%, salīdzinot ar 2012.gadu. Jāatzīmē, ka kopumā nodarbinātība palielināsies lēnāk nekā izaugsme, jo izlaide galvenokārt balstīsies uz produktivitātes pieaugumu.

8.1.attēls. **Darba tirgus attīstības tendences**

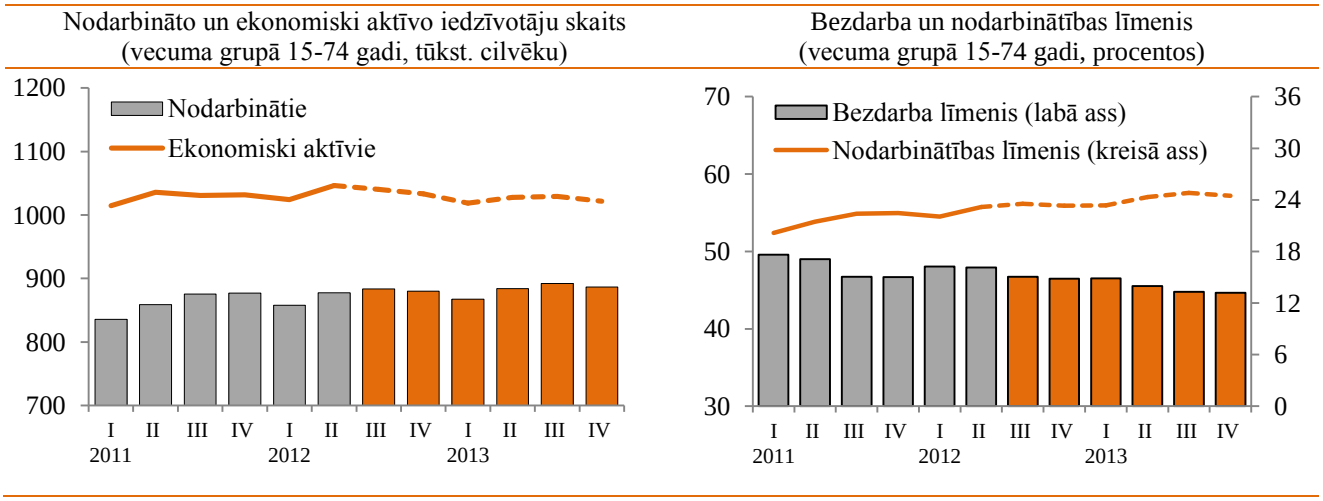

*līdz 2012.gada 2.ceturksnim atspoguļoti faktiskie dati

2013. gadā būtiskākais darbaspēka pieprasījuma pieaugums sagaidāms apstrādes rūpniecībā, transporta un uzglabāšanas pakalpojumu nozarē, kā arī komercpakalpojumu sektorā. Minētās nozares nodrošinās vairāk nekā trīs ceturtdaļas no kopējā jauno darbavietu pieauguma.

Līdztekus turpinās samazināties arī bezdarbs. 2012.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, vidējais bezdarba līmenis varētu samazināties par aptuveni 0,6 procentpunktiem – no 16,2% (2011.gadā) līdz 15,6%. Savukārt 2013.gadā vidējais bezdarba līmenis varētu būt 13-14% robežās.

Cenas

Kopumā šogad patēriņa cenu izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar cenu tendencēm naftas un pārtikas globālajos tirgos. Pēc šī gada pavasarī vērojamā naftas cenu samazinājuma, kopš jūnija beigām pasaules naftas cenas atkal atsāka pieaugt, bet pēdējos mēnešos tās ir stabilizējušās. Tajā pašā laikā pastāv nenoteiktība par pasaules pārtikas cenu turpmāko dinamiku. Pasaules pārtikas cenas septembrī, salīdzinot ar augustu, pieauga par 1,4%, taču bija par 4% zemākas nekā gadu iepriekš.

Arī šogad atlikušajos mēnešos patēriņa cenu izmaiņas Latvijā lielā mērā būs atkarīgas no cenu tendencēm pasaulē un Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2012.gadā gada vidējais patēriņa cenu līmenis varētu sasniegt 2,3 procentus.

8.2.attēls. **Patēriņa cenu tendences**

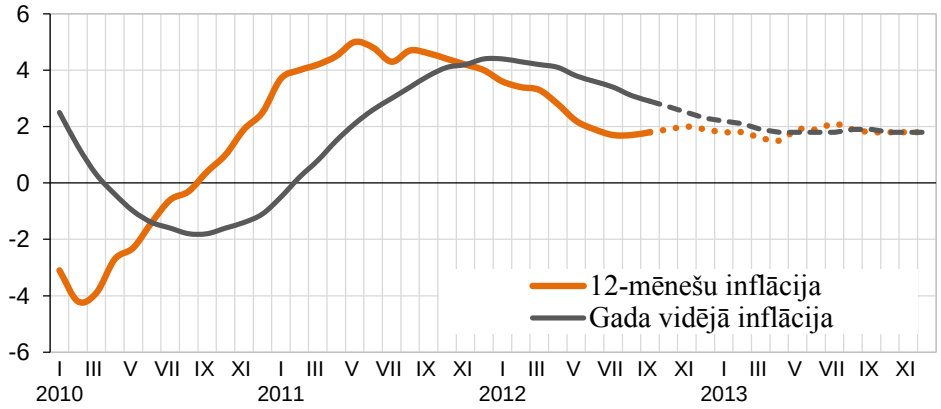

Arī 2013.gadā cenu līmeni Latvijā ietekmēs galvenokārt ārējie faktori, savukārt iekšējie faktori būtisku spiedienu uz cenām neradīs, privātā patēriņa kāpums tiek prognozēts mērens, netiek plānota arī netiešo nodokļu paaugstināšana, kas varētu atstāt būtisku ietekmi uz patēriņa cenām. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2013.gadā vidējais patēriņa cenu līmenis varētu būt 2% robežās.

Ekonomikas ministrs D.Pavļuts

Vīza: Valsts sekretārs J.Pūce

12.10.2012. 15:32
9732
Jānis Salmiņš
Janis.Salmins@em. gov.lv, 67013112